د کوم ناروغ ته د روژې خوړل روا دي ؟ (۲م)

د جرګو جوړول زموږ د ټولنې سره اړتیا ده (۱م)

د روژې په مبارکه میاشت کې باید له اړو اړګو سره مرسته وشي (۱م)

د ترهګرۍ پر ضد د مبارزې او سولې لپاره د سعودي د پاچا رول (۱م)

...ې ریپوټ له افترا پرته بل څه نه دي

باب دقضایي حکم د محکومیت د طرلکو الی ۹ برخه کې مطریاب د استیناف محکمې د ریاست داستهدایې په ورکنډو اود لوی څارنوالی د نظامي محکومیت د استهدایي ۹ اروند چې محکومیت په لحاظ د پروان د ښارکي محکمي له خوا د ساتري شوي پرېکړي دطری فوېښته یې کړې ، لازمي لاربوونې وشوې او هم د افغانستان د کارکوونکو د ملي اتحادیې د مرکزي شورا د حقوقو د احقاق په باب دملي شورا استهدایي له په پملطرني سره طرګنده شوه چې د اساسي قانون د ۱۲۰ مادې له حکم سره سم دمحکو او لو شموالو دطرني مرجع چې دمختیقې او حکمي التخاصو له خوا ورکندي شي ، محکمې شي له دې لنه کولای شي د خپلې لوبنتې په باب اروندې واکمني محکمې له مراجعه وکړي په همدې ترتیب د عالي شورا په لوبنتیه کې د قضایي کادر د درجې د تثبیت د کمیسون نظر په پام کې نیولو سره دقضایي کادر د حقوقو او امتیازاتو له طرزي سره سم د پخلو لوقاضیانو دقضایي کادر لوړېدل تصویب شول

باختر

د تخار [illegible] په مرسته د پوهنې پراختیا غواړي

د جمهوري ریاست لومړي مرستیال مارشال محمد قسیم فهیم پرون د تخار ولایت له یو شمیر عالمانو ، سپین ږیرو ، استادانو او د پوهنې له مسوولینو سره وکتل. دجمهوري ریاست مطبوعاتي دفتر باختر آژانس ته خبر ورکړ د دغې کتنې په بهیر کې دجمهوري ریاست لومړي مرستیال د پوهنې کارکوونکي ...

جدي هلو ځلو هڅه وکړه. دجمهوري ریاست لومړي مرستیال زیاته کړه دهیواد راتلونکي په پوهو او زده کړي خاوندو ځوانانو پورې اړه لري او موږ هغه وخت دهیواد او پرمختللي هیواد خاوندان کیږو چې د پوهنې کارکوونکي په خپلو دندو کې هڅه او هاند وکړي. په دې کتنه ...

... دلي په شان ... اړه سفتان ... له ګواښ ... سرم داسلام ... کوي او ... کوي ... پرهیښ په ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرمقاله

د ترهګرۍ پر ضد د مبارزې او سولې لپاره د سعودي د پاچا رول

د افغانستان د اسلامي جمهوریت جمهور رییس ښاغلي حامد کرزي د سعودي له پاچا او له خادم الحرمین الشریفین څخه هیله وکړه، چې د پاکستان حکومت له ترهګرۍ سره ګډې مبارزې او له افغان سولې سره مرستې ته راوبولي. حامد کرزي د خادم الحرمین الشریفین اعلیحضرت ملک عبدالله بن عبدالعزیز ال سعود ته وویل: «لکه تاسو اعلیحضرت چې په جریان کې یاست زموږ په ګاونډي هیواد پاکستان کې جلالتماب محمد نوازشریف د انتخاباتو په نتیجه کې د صدراعظم په توګه وټاکل شو او نوی حکومت یې مینځ ته راوړ، افغان دولت په پاکستان کې د انتخاباتو کامیاب بهیر د هرکلي ترڅنګ د پاکستان له نوي حکومت سره د ګډې سولې پیزې راتلونکې لپاره د هر ډول همکارۍ اعلان وکړ. موږ لکه د تېر په شان ټینګ لرو چې د پاکستان او افغانستان دواړه مسلمان او ګاونډي هیوادونه یو شان د تروریزم له ګواښ سره مخامخ دي، له بده مرغه دلته له تروریزم او د اسلام د مقدس دین له نامه څخه ناوړه ګټه پورته کیږي او د اسلام ضد اعمال د اسلام په نوم ترسره کوي. اعلیحضرت خادم الحرمین الشریفین! په اسلامي نړۍ کې ستاسو اعلیحضرت درناوی او اغیز او په پاکستان کې د نوي حکومت منځ ته راتګ د نوي فرصت په توګه موږ ته دا هیله راکوي چې ستاسو اعلیحضرت د لارښوونو په رڼا کې خپل ستر هدف یعنې د تروریزم پرضد د افغانستان او پاکستان یو لاس کیدو ته رسیدلی شو چې دواړه ولسونه په سوله او امن کې د ورورۍ او ښه ګاونډیتوب ژوند وکړي. افغانان په دې برخه کې یو وار بیا ستاسو اعلیحضرت د لارښوونو او مرستو غوښتونکي دي چې د هغو له برکته افغانستان پاکستان او سیمې ته سوله او ثبات راشي.» حامد کرزي په داسې حال کې د سعودي له پاچا څخه د ترهګرۍ او اورپکو پر ضد له پاکستانه د مبارزې او له افغان حکومت سره د پاکستان له خوا د سولې په برخه کې د مرستې غوښتنه کوي، چې د پاکستان او نورو مغرضینو د ناوړو هڅو له امله د سولې پر سر د خبرو لپاره د طالبانو د قطر دفتر بې اغیزې او له پامه ولوید او دغه راز پاکستان لا هم د خپلو موخو لپاره ترهګري او اورپکي روزي او هم یې هڅې ګړندۍ کړې، چې د افغان سولې لړۍ په بشپړه توګه ناکامه کړي او پر طالبانو فشار راوړي، چې له افغان حکومت سره سوله ونه کړي، د دې ترڅنګ په قطر کې هم پاکستان له طالبانو او امریکا سره د افغان سولې تر نامه لاندې د افغانستان د تجزیې لپاره معاملې پیل کړې، خو ژر یې مخنیوی وشو، په همداسې حال کې د سعودي عربستان پاچا کیدای شي ښه منځګړیتوب وکړي او د حرمین الشریفین د خادم په توګه هغه ته ټول مسلمانان هیله لري او خبره یې مخکې له نه غورځوي، له همدې امله افغان حکومت ډیره د وخته دا هیله لرله، چې د قطر پر ځای سعودي عربستان د سولې د خبرو منځګړیتوب کړی وای، نو هیله ده، چې د سعودي پاچا او د حرمین الشریفین خادم په دې اړه خپل رول په ښه توګه ولوبوي او پاکستان لومړی له ترهګرۍ سره اغیزمنې مبارزې ته وهڅوي او بیا یې د افغان سولې لپاره مرستې ته اړ کړي، ځکه په اوسنۍ ناوړتیاوالۍ کې هم افغانان او هم پاکستانیان له سخت ناورین سره مخ دي او هم د اسلام له سپیڅلي نامه څخه ناوړه ګټې پورته کیږي

کومو ښځو ته روژه خوړل روا دي

احمد زلمی شپهار

دا خو روښانه ده، چې د حیض او نفاس په وخت کې ښځو ته د روژې خوړل روا دي، خو د دې ترڅنګ هغه ناروغان، چې ناروغي یې اوږده او سخته وي او یا هم هغه کسان، چې د روژې نیولو په صورت کې ورته سخته او وژونکې ناروغي پیدا کیږي، نو روژه دې نه نیسي او پر ځای دې فدیه راوړي، چې یوه مسکین ته په کافي اندازه د خوراک برابرول او یا هم تر دې زیات څه د هرې یوې روژې په بدل کې پرې فرض ګرځول شوي دي، خو دلته د حیض او نفاس لرونکو ښځو ترڅنګ نورې یو شمیر میندې هم شته، چې هغوی ته هم د روژې خوړل روا دي، نو دا کومې میندې دي؟ ځواب جوت دی، الله (ج) روژه اسانه کړې او د روژې نیولو لپاره یې هم مسلمه امت سره جلا کړې دي یعنې پر هغو کسانو یې رحم کړی، چې روژه ورته زیان رسوي، په دې ډله کې یو شمیر میندې هم شته، چې روژه نیول ورته زیان رسوي او باید ویې خوري: دا میندې امیندواره او تي ورکوونکې میندې دي، چې د روژې په وخت کې د ناروغانو غوندې ګڼلې کیږي که امیدوارې او یا هم تي ورکوونکې میندې پر خپلو ماشومانو وېریدلې، چې روژه به ورته ضرر ورسوي او یا به ماشوم ضایع کړي، نو په دې صورت کې هغوی ته روا ده، چې روژه وخوري او بیا یې په وخت سره قضایي راوړي. لېوالي ټولنه، ملګري ملتونه او ټول هیوادونه اوس په دې هڅه کې دي، چې د مور او ماشوم ژوند وژغوري، له بده مرغه افغانستان د

دي روژه وخوري، په دې اړه د، کتاب الفقه علی المذهب: د لومړي جلد په ۵۷۳ مخ کې پوره دلایل وړاندې شوي او هغه میندې، چې یا امیدواره وي او یا ماشوم ته تي ورکوي او د روژې په نیولو سره دې نو ماشوم ته یې زیان اوړي او یا د مور او ماشوم ژوند له خطر سره مخامخوي، نو روژه دې نه نیسي او د حیض او نفاس

فکر وکړي، چې روژه ورته زیان رسوي او که څنګه؟ که د روژې په نیولو سره دغو میندو او ماشومانو ته زیان اوښت یعنې ماشوم یې زیانمنه، پرې یې وچېدې او نور مرضونه ورته پیدا کیدل، نو بیا دې روژه وخوري، خو له دې پرته دې روژه ونیسي او هغوی ته یې خوړل روا نه دي، ځینې میندې شته، چې روژه نیول ورته کوم زیان

لړۍ ترټولو بد هیواد د مور او ماشوم د ژوندانه لپاره او تر ټیټ ځای په ګوته شوی دی، نو دا چې د مور او ماشوم ژوند هم ژغورل شوی وي او د هغوی ژوندانه ته پام شوی وي، نو هغو امیدوارو او تي ورکوونکو میندو ته، چې روژه یې ماشوم ته زیان رسوي یا یې ماشوم ضایع کیږي او یا یې شیدې کمیږي او یا وچیږي، نو هغوی

لرونکو میندو په څیر دې د روژې قضایي راوړي، دا میندې که څه هم د هغو ناروغانو په شان یادې شوي، چې روژه ورته روا ده، خو قضایي به راوړي نه فدیه منو، چې دا میندې د ناروغانو په څیر یادې شوي، خو هغوی به د حیض او نفاس لرونکو ښځو په شان قضایي راوړي هره امیدواره او تي ورکوونکې مور دې

له اړوې، نه ماشوم ضایع کیږي، نه یې د ماشوم شیدې لږ کیږي او نه هم لوړې ناروغۍ پرې راځي، نو بیا ورته روا نه ده، چې روژه وخوري، خو د حیض او نفاس په موده کې پر ښځو روژه خوړل واجب دي، هغوی به یې هرو مرو خوري او په یو موقع کې به د هرې یوې خوړلې روژې قضایي راوړي، یعنې د همغو خوړل شویو

روژو په اندازه به له سره روژې نیسي، خالته یا هم پر دا ډول ښځو د الله (ج) له خوا رحم شوی، چې په یه او اسانه موسم کې روژه شي او دا د هغوی اختیار دی، خو قضایي یې پرې واجب ده، قضایي به راوړي، چې هغوی ته هم د روژه نیانو په څیر ثواب ورسیږي، منو، چې هغوی په رمضان میاشت کې روژه نه نیسي او د رمضان میاشت روژه ډیر ثواب لري، خو دا د الله (ج) رحم دی، چې دا ډول کسان یا ښځې، چې د خوړل شویو روژو په اندازه یا روژې ونیسي او یا یې قضایي راوړي، نو همداسې ثواب ورکوي، لکه، چې د رمضان میاشتې روژه نیولو ته یې ورکوي که یا هم د رمضان په میاشت کې د حیض او نفاس په وخت کې دا ښځې روژه ونیسي، نو یې ګټې نه ده، هیڅ ګټه یې نشته او روژه یې صحت نه لري، لکه لمونځ یې، چې صحت نه لري، نو همداسې یې روژه هم صحي نه ده، خو د روژې او لمانځه تر منځ یې توپیر دا دی، چې د روژې قضایي پرې واجب ده او د لمانځه قضایي پرې نشته. یعنې د خوړل شویو روژو قضایي به راوړي، خو د ادا شویو لمونځونو قضایي پرې نشته او هغه الله (ج) ورپخښلي او هغوی ته یې معاف کړي دي.

د جرګو جوړول زموږ د ټولنې ستره اړتیا ده

سمیع الله «سمیع»

جرګه زموږ په تیر پنځه زره کلن تاریخ کې زموږ له پلرونو او نیکونو څخه راپاتې شوې ستره اوډېرا ارزښته ننه او دود دی. له بلې خوا که چیرته دبشریت پیدایښت اودهغه دوام ته نظر وکړای شي نوله دوو تنو لیونې ترکورنۍ قبیلې اوبالاخره دنړۍ هېوادونو ترمنځ دتفاهم اوخبرو دپیل زېه په جرګه پیل شوې او تراوسه پورې یې په بیلابیلو بڼو دوام موندلی دی. داځکه داخبره باید په زغرده سره وکړای شي چې دجرګې دېیل تحفه دلیتوالي دیموکراسۍ پیلامه ګڼل کیدای شي کله چې انسان پیداشوي اودهغه ژبه په خبرو راغلې، نو همدغلته دجرګې خبره هم ورسره ملګرې ښکاري جرګې دبشرتنې اصل پرینسټ زموږ دهیواد په لرغوني تاریخ کې دود موندلی دی چې ددغه دود په دوام زموږ دخلکو هراړخیز ژوند بدلون موندلی دی. زموږ په هیواد کې ددولتونو او نظامونو په جوړیدلو سره جرګې هم خپل شکل ته بدلون ورکړی دی او ترننه وارسیدلی ده او ټول ولس په جرګه بدله شویده په هیواد کې دآریاییانو دتمدن دانکشاف په بهیر کې په دوه ډوله جرګه رامنځته شویده چې لومړۍ جرګه یې محلي یاکلیوالي جرګه وه چې په کلیو کې به دخلکو ترمنځ کیدله اودخلکو ترمنځ شخړې به په کې هوارېدلې په لوموړۍ جرګه کې به ښځو اونارینه ووګډون کاوه دوهمه لویه ولسي جرګه چې دقومونو توقبایلو مشرانو اویوهانو په کې ګډون کاوه په نوموړې جرګه کې به دټولنې دراتلونکې په اړه پریکړه کیدله اودوی واکمن به هم په کې برخه اخیستله، چې واکمن به هم دهمدغې جرګې دپریکړې له مخې ټاکل کیده. که زموږ دهیواد مذهبي بهیرته وکتل شي نو جرګو هم په کې خانګړې برخه درلوده دبودایي مذهب په بهیر کې جرګې هم دود موندلی دی زموږ دهیواد دجرګو په هکله په ۳۹۹ کال کې یو شمیر چینایي سیلاني زیارت کوونکو هم ډیر څه لیکلي دي داسلام په مقدس دین کې جرګه ته خانګړي ارزښت څخه برخمنه ده اودقرآن عظیم الشان سوره الشوری هم په دې برخه کې نازله شویده دنوموړې مبارکې سورې له مخې ټول مسلمانان په خپلو کارونو کې مشورې ته رابلل شوي دي زموږ ستر پیغمبر اودبشریت لارښود حضرت محمد (ص) دخپل ژوند په ټولو اړخونو کې هڅه کړې چې دمسلمانانو ترمنځ ټولې شخړې دجرګې اومشورې له لارې حل کړي په دغې برخه کې کیدای شي چې له ډیرو بیلګو څخه یادونه وکړو په جرګه کې رای ورکول یو مهم اصل دی او دجرګې ګډون وال مکلفیت لري چې درایوله اکثریت څخه متابعت وکړي اودهغې ټولې پریکړې په پوره ډول عملي کړي ونو که رایه یې هم نه وي ورکړې که داسلام تاریخ ته نظروشي نودابه ثابته شي چې زموږ ستر پیغمبر حضرت محمد (ص) له وفات وروسته دخلفای راشدینو په ټاکنه او وروسته داسلامي نړۍ په ټولو شخړو کې له جرګې څخه کار اخیستل شوی اودجرګې پریکړې یې په ډیر ارزښت او امانت دارۍ سره عملي

کړي دي اوزیاتره دغه جرګې به په جوماتونو کې جوړېدلې کله چې دافغانستان خلکو داسلام په مقدس دین مشرف شول نودعربانو په وړاندې یوډول سیاسي مقاومتونه راپورته کیږي اودغه مقاومتونه دخلکوترمنځ دجرګو په جوړیدلو سره زور اخلي اوخلکو دوسلوال مقاومت په وسیله دیته هڅول کیږي چې له عربي اشغالګرو څخه ځان وژغوري چې د ابومسلم خراساني اویوشمیر نورو نومیالیو شخصیتونو په ګډون عربان دیته اړکیږي چې له افغانستان څخه خپلې پښې سپکې کړي. ددغو واقعیتونو په رڼا کې جرګه زموږ په تاریخ کې زموږ دخلکو یوملي دودګرځول شویدی اوله خاص ارزښت اودرنښت څخه برخمنه ده. زموږ دهیواد په تاریخ کې ډیرې ستري تاریخي جرګې رامنځته شویدي چې ډیروستر وډیرو اوشخړو ته یې دپای ټکي ایښي دي. زموږ دخلکو دجرګې پریکړې په پوره ډول عملي کړیدي اوهیواد یې له سترو غمیزو څخه بچ کړیدي اودیو سوله ییز ژوند لارښوونه یې کړیده. کله چې په هیواد کې کومه شخړه را پیداشوې اویاهیواد دزعامت دټاکلو خبره رامنځته شوې ده نو خلکونویو جرګوته مخه کړي ده اودلویو جرګو په جوړولو سره یې خپلې ستونزې ته دحل لاره پیداکړیده. کله چې په ۱۷۰۹ زکال کې دقومونو ترمنځ دهیواد د مشرتابه ټاکلوخبره راپورته شوه لوډیوې جرګې له لارې د قومونو مشران اومخوررا ټول شول اودمشرۍ ټکرې یې دحاجي میرویس خان په سرکښېوده اونوروټولوخلکودجرګې پریکړې په پوره ډول ومنلې په ۱۷۴۷ زکال کې دکندهارپه شیرسرخ کې دلویې جرګې په ترڅ کې دقومونو دمشرانوله خوا احمدشاه بابا دهیواد، دواکمن په توګه وټاکل شو دامیرشیرعلیخان دوخت په لویه جرګه کې چې له ۲۰۰۰ څخه زیاتو استازو په کې ګډون درلوده ارزښتناکې مسئلې په کې وڅېړل شوې اوپه ۱۹۱۵ زکال کې دامیر حبیب الله خان دوخت لویه جرګه وه، چې په عمومي نړیواله جګړه کې دافغانستان بیطرفي په کې تصویب شوه په ۱۹۱۹ زکال کې دافغانستان دخپلواکۍ له ګټلو وروسته لویه جرګه وه چې دافغانستان اوشوروی اتحاد ترمنځ یې رسماً اړیکې ټینګې کړې دشاه امان الله خان په وخت کې په ۱۹۲۱ زکال داګست په ۷ مه لویه جرګه وه چې په دغې جرګه کې دبریتانیا وړاندیزونه رد شول اودافغانستان اوشوروی اتحاد ترمنځ یې دوستۍ قرار داد تصویب کړ په ۱۳۰۱ هجري شمسي کې دجلال آباد لویه جرګه وه، چې دافغانستان اساسي نظامنامه (قانون)

په کې تصویب شو په دغې جرګه کې پریکړه وشوه چې په هرو دریو کلونو کې دې په کابل کې لویه جرګه جوړه شي په ۱۳۰۳ لمریز کال کې پاتوپه جرګه جوړه شوه، چې ۱۰۵۲ تنو استازو په کې ګډون درلوده په دغې جرګه کې پر اساسي نظامنامه بیاغوروشو اوپاته شاه امان الله خان له سفره وروسته په ۱۳۰۷ لمریز کال کې هم لویه جرګه جوړه شوه دشاه امان الله خان له واکمنۍ وروسته هم زموږ په هیواد کې دلویوجرګوجوړیدلو دوام پیداکړی دی په ۱۳۲۰ لمریز کال کې چې د۱۹۴۱ زکال سره سمون خوري دنړیوالې دوهمې جګړې په دوران کې لویه جرګه جوړه شوه په ۱۳۳۴ لمریز کال کې په کابل کې دافغانستان دخلکوعمومي لویه جرګه جوړه شوه اوددولت په دفاعي قدرت ټاکیدوشو که خبره رالنډه کړم داعلیحضرت محمدظاهرشاه، دشهیدمحمدداودخان اودلورله کودتا راوروسته په افغانستان کې د بیلا بیلو نظامونوله خوا لویې جرګې جوړې شویدي چې وروستۍ جرګه یې په ۱۳۹۰ لمریز کال کې دلړم دمیاشتې په ۲۵ مه په کابل کې دوهمه لویه جرګه وه، چې د ۲۰۳۰ تنو استازو ګډون جوړه شوې وه. دغه جرګه له امریکا سره دستراتیژیک تړون دلاسلیک دخرګوالي په هکله وه، چې له غور اوپریکړو وروسته د۱۳۹۱ لمریز کال دغویي دمیاشتې په ۱۲ مه د سه شنبې په ورځ په کابل کې دولسمشرحامدکرزي اودامریکا دولسمشراوباما ترمنځ لاسلیک شوه، چې دامنیتي تړون برخه یې دافغانستان اوامریکا ترمنځ دیولړ شرایطو له مخې همدا اوس تربحث لاندې ده په دغو شرایطو کې ولسمشرحامدکرزي دامریکا له لوري په افغانستان کې دبشپړه سولې اوامنیت دټینګښت پر ضمانت ټینګار کوي. دولسمشرغوښتنه اوشرایط دافغانستان دخلکو کلکه غوښتنه وه اودافغانستان دولت اوخلک دنوموړوشرایطو په عملي کولو کې دافغانستان ملي حاکمیت اوځمکنۍ بشپړتیاوې اوافغانستان دملي ګټو په نظرکې نیولوسره دیو خپلواک هیواد په توګه ساتلې شي. افغان ولسمشرتل داهڅه کړیده چې له امریکاسره دامنیتي تړون په لاسلیک کې له بیړې څخه کار وانه خلي دولسمشردغه دریځ په وړاندې یوشمیر ډلې ټپلې اوسیاسي ګوندونه داسې فکر اوتبلیغ کوي چې ګنې ولسمشر دامنیتي تړون په سرپه وضع شویوشرایطو کې خپل خاصه امتیازات غواړي اوپه دې هڅه کې دی چې دولسمشرۍ ټاکنې وځنډوي اودخپل قدرت دوام لاپسې اوږدکړي. ددغه رنګه تبلیغ

اوخرګندونو په ځنګ کې دامنیتي تړون دلاسلیک په اړه دلویې جرګې له جوړیدو سره هم خپل مخالفت خرګندوي. ددغه رنګه خرګندونوپه ځنګ کې افغان ولسمشر حامدکرزي په وار وار ویلي چې په قانوني ډول حق نه لري یا ولسمشری له ځان کاندید کړي. دګوندونو اواپوزیسیون ددغو خرګندونو په اړه دروان کال دچنګاښ دمیاشتې په ۲۱ مه دپنجشنبې په ورځ دولسمشروياند ایمل فیضي په یوه غونډه کې وویل: دروان کال دچنګاښ دمیاشتې په ۲۰ مه دهمکارۍ شورا چې له ۲۲ ګوندونو او ائتلافونو جوړه ده په خپل وروستي غونډه کې هراړخیزو ولسمشرې وګانو په اړه خپله اندېښنه په ډاګه کړېده ددغو ګوندونو چارواکي وایي چې حکومت له امریکا سره دامنیتي تړون په سردلاسلیک دمشورې په باب لویه جرګه رابولي اودخپل واک ددوام په تمه کې دی. ایمل فیضي زیاته کړه: دلویې جرګې رابلل ځکه مهم دي چې له امریکاسره دامنیتي تړون موضوع یوه لوی او مهمه اودافغان ولس دراتلونکي ټاکونکې ده، نودهیواد، له لاراوپره باید خلک ددې اجازه ولري چې ددغه تړون په اړه خپل نظر خرګند کړي. دلویې جرګې رابلل یوازې دامریکا دامنیتي تړون لپاره دي په اوسنیو حساسو شرایطو کې ددولت له خوا له امریکا سره دامنیتي تړون دلاسلیک اوخرګنګوالي په اړه دلویې جرګې رابلل دافغانستان داساسي قانون اودافغانستان دملي ګټو دتامین خلاف کار نه دي په تیر تاریخ کې هم دوخت داړتیا له مخې دهیواد دمهمو مسئلو په اړه تیرودولتونو هم وخت په وخت لویې جرګې جوړې کړې اودافغانستان نارینه اوښځو په کې خپل نظر خرګند کړي اولازمې پریکړې یې په کې کړي دي چې بیلګې یې مخکې په ډاګه شوې دهمکارۍ اوسنۍ شورا چې له یو شمیر ګوندونو اوډلو ټپلو څخه رامنځته شوې ده باید چې دلویې جرګې له جوړېدو څخه اندیښنه اوویره ونه کړي، اوپه دغې جرګه کې دهیواد دلوړوګټودتامین لپاره پوره برخه واخلي اوله خپل دولت سره په دغې برخه کې اوږه ورکړي اوخپلې غوښتنې دخپل ولسمشر ددریځ له پیاوړتیا سره ملګرې کړي. جرګه دافغانستان په تیروبارلي تاریخ کې دافغانستان دخلکو دسیاسي اوملي ژوندانه دپیل اوپرمختیا یوه نه بیلېدونکې برخه ده، خو چې افغانستان وي اودافغانستان خلک وي نو جرګه به ورسره دهرې ستونزې په حل کې ملګرې وي داځکه چې دجرګې ارزښت اودوام زموږ دلوټي دژوندپه بهیر کې یوه ستره اړتیا ده

د روژې په مبارکه میاشت کې باید له اړو وګړو سره مرستې وشي

آبروت

د روژې مبارکه میاشت د اسلام د سپیڅلي دین له پنځو ارکانو څخه یو رکن دی چې هر کال یوه میاشت پر هر بالغ مسلمان باندې د روژې نیول د یو ستر عبادت په شان فرض ګرځول شوي دي. د روژې په نیولو کې ډېر ستر فضیلت پروت دی چې هر مسلمان ته د هغې د نیولو لارښوونه شوې ده. د فضیلت په څنګ کې روژه د برکاتو میاشت هم ده چې ښېګڼې یې بې حسابه مسلمان امت ته رسیږي. د روژې په میاشت کې هر مسلمان اړ دی چې د سهار له سپیده داغه تر ماښامه پورې له هر ډول خوړلو او څښلو څخه ډډه وکړي البته د روژې د نیولو او ساتلو وختونه د اسلام د دیني عالمانو له خوا ټاکل کیږي. روژه پر بډای او غریب یو شان فرض ده خو بډایان کولای شي د روژې په میاشت کې د غریبانو پر حال او احوال پام ولري او له خپلو شتو څخه یوه اندازه هغو کسانو ته ورکړي چې د روژه ماتي له پاره څه نه لري دا کار د دنیوي او اخروي ډېره ستره ګټه لري. چې الله (ج) یې خپل بنده ته ور په برخه کوي. دغه راز روژتي مسلمان دې ترڅنګ چې له خوړو او څه له څښلو باید د نورو له غیبت، بهتان او دروغو ویلو څخه په کلکه ډډه وکړي، لاس یې باید ناوړو کارونو ته اوږد نه شي او سترګې یې په ناوړه کارونو پسې ونه ګرځي، ځکه دا توبې او عبادات میاشت ده. هر مسلمان بنده باید د الله (ج) په عبادت بوخت وي ځکه چې روژه د عبادتونو او اطاعت میاشت ده هر مسلمان باید دغه راز عبادت او اطاعت ته چمتو واوسي او یو مسلمان د بل مسلمان

خیر او ښېګڼو ته دعا وکړي په ټول عمر، خو په ځانګړې توګه په دې میاشت کې باید چاته ضرر ونه رسول شي او د الله (ج) حضور ته هغه بنده ډیر د ښکمرغیو وګرځي چې بل ته یې زیان او ضرر ونه رسیږي. ځکه چې مخکې مو وویل روژه د اسلام د سپیڅلي دین د درېیم رکن دی او ټول پسې فرض دي. روژه د عبادتونو او ښېګڼو میاشت ده روژه دسولې، ډېرو عبادتو او یو بل ته د مرستې میاشت ده په روژه کې هر څومره لمونځ چې وشي کېږي یې هومره ډېره ده د قرآن عظیم الشان تلاوت او د تراویحو لمونځ د روژې یوه بله ځانګړنه ده د روژې په مبارکه میاشت کې د جنت دروازې خلاصې او روژه د قرآن عظیم الشان د نزول میاشت ده همدارنګه د قدر شپه هم د روژې په میاشت کې څرګندیږي دا ټولې ښېګڼې د مسلمان له پاره دي چې د الله (ج) له خوا یې برخمنه شوي نو په هغه څوک دی چې د دغو ټولو ښېګڼو له دنیوي او اخروي ګټو څخه ډېره ګټه اوچته کړي. هر مسلمان دنده لري چې د روژې په میاشت کې له دښمنۍ او جنګ جګړو څخه لاس واخلي، له دغو ناوړو کارونو څخه لري والي نه یوازې د روژې په میاشت کې بلکې هر وخت اړین دی چې مسلمان د بل مسلمان پر وړاندې تورې ته لاس ونکړي خو که چیرته د کال په اوږدو کې د مسلمانانو ترمنځ خدای (ج) مه کړه شخړې او یا کومې نالندرۍ رامنځ ته شي نو د روژې مبارکه میاشت د سولې او پخلاینې میاشت هم ده او خوا بدي کسان کولای شي چې په دغې مبارکه

میاشت کې یو او بل ته په خلاصه ټټره په اسلامي مینه او ورورولۍ د پخلاینې لاسونه سره ورکړي او پر تېرو خوابدیو او ناخوالو باندې د بطلان کرښه راوباسي دلته اړینه ده چې ووایو افغانستان د اوږدو مودو جګړو قرباني شوی او زموږ دښمنان هم زیار باسي چې د افغانانو په منځ کې جګړې دوام ومومي او د افغانستان د سولې او امنیت په ګډوډولو په دې زړه خپلو ناوړو موخو ته ورسیږي خو که چیرته موږ افغانان هر چیرته چې یو او د هیواد په هر ګوټ کې چې ژوند کوو نو ژوند، افغانستان، اسلامیت او انسانیت له موږ څخه غوښتنه کوي چې د افغانستان د دښمنانو ناوړو موخو ته په سوک ځواب ووایو او چاته اجازه ورنکړو چې زموږ پر وینو لوبې وکړي له روژې څخه یوه موخه هم همدغه ده چې مسلمانان په سوله او هوسایه کې ژوند وکړي، د یو او بل حقوقو ته درناوی وکړي له جګړو څخه له ورانیو پرته نور هیڅ شی لاس ته نه راځي او هم په دې اوږدو غمیزو کې څه چې رارسیدلي ده موږ باید د الله (ج) پر وړاندې زموږ اطاعت زموږ د دنیا او عقبا له پاره د ښېګڼو لاره شي له هرې بدۍ څخه پرهېز ددې مبارکې میاشتې غوښتنه ده او په دغه پرهېز سره زموږ عبادات بشپړیږي، نو راځئ د نیکیو لاره خپله کړو له خپلو مسلمانو وروڼو سره مرسته وکړو او له جنګ جګړو څخه لاس پر سر شو دغه راز خدای (ج) دې د روژې ډېر سپیڅلي عبادات د هر چا په نصیب کړي

آمین

روغتیا او ژوند

له ماشومانو سره د بېلابېلو چلندونو پایلې

ژباړه: نعیمه غني

تاسو پوهېږئ چې له ماشومانو سره ستاسو د بېلابېلو چلندونو پایلې به څه وي؟ ډېرې کورنۍ له خپلو ماشومانو سره د خپل تفکراو هغه چلند له مخې چې له خپلو میندو او پلرونو څخه يې زده کړي، چلند کوي او په خواشینۍ سره ډېرې میندې او پلرونه په راتلونکې کې کله چې ماشومان يې لوی شي وایي، موږ خپلو ماشومانو ته ښه ډوډۍ، کالي او زده کړې ورکړې، نه پوهېږو چې ولې داسې شول؟ دلته د ځینو چلندونو او د هغوی اغېزې او په راتلونکې کې د ماشوم غبرګون د هغوی په وړاندې یادوو.

چلند او پایله يې

که ماشوم تل تر نیوکې لاندې وي، نو هغه د نورو محکومول زده کوي که ماشوم په جنګ کې ژوند وکړي، نو جنګ او نانډرۍ وکړي، نو د ګناه احساس به ورسره مل وي.

که ماشوم په تشویق او لیوالتیا کې رالوی شي، نو ډاډه او په ځان باوري به وي.

که ماشوم د صبر او زغم په چاپېریال کې رالوی شي، نو هغه به هم صبر او زغم زده کړي.

که ماشوم د ستاینلو وړ وګرځي، نو قدر پېژندونکی به رالوی شي.

که ماشوم د نورو له تایید سره رالوی شي، نو د خپل ځان ګرانښت زده کوي.

که ماشوم په پېژندګلوۍ او پوهه کې ژوند وکړي، نو له هدف سره ژوند زده کوي.

که ماشوم په شراکت کې ژوند وکړي، نو هغه ورکړه او سخاوت زده کوي.

که ماشوم په انصاف او شرافت

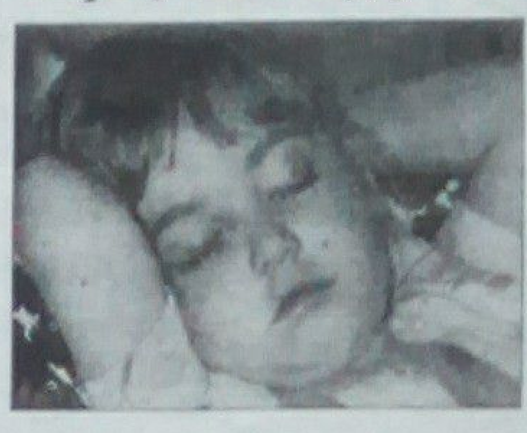

به زده کړي. که ماشوم په وېره کې ژوند وکړي، نو ځرنې به رالوی شي.

که ماشوم په زړه سوي او ترحم کې ژوند وکړي، نو د ځان لپاره تأسف زده کوي. که ماشوم په ملامتیا کې رالوی شي یا په بازخواست کې ژوند وکړي، نو شرمېدونکی به وي.

که ماشوم په خجالت کې ژوند کې ژوند وکړي، نو هغه له خپل شاوخوا خلکو سره وفاداري زده کوي. که ماشوم په دوستۍ او ملګرتیا کې رالوی شي، نو هغه دا زده کوي چې نړۍ د ژوند لپاره یو ښایسته ځای دی. که ماشوم په سوله یز چاپېریال کې ژوند وکړي، نو په راتلونکې کې به له رواني روغتیا نه برخمن وي.

پي ازموینه او د هغې ډولونه

عطا محمد میاخېل

دا یوه په زړه پورې ازموینه ده چې د بدن د داخلي اجوافو او کانالونو د تفتیش او درملنې لپاره کارول کېږي خو ډوله اندوسکوپي ازموینې د یوه اسطاف فنوونکي پلاستیکي تیوب په واسطه چې په وروستۍ برخه کې یوه نور لرونکې آله لري د اجراء وړ ده او د نوموړو ازموینو په مرسته کولای شو د بدن اجواف مستقیماً ووینو، له اساجو څخه یو بسی واخلو، پولیپونه وړاندې لرې کړو او هم د وینې د بهېدلو مخنیوی وکړو اندوسکوپي د هضمي جهاز په تېره بیا د مرۍ، معدې او کولمو د التهابونو، قرحاتو، ټپونو، خونریزیو، تومورونو، پولیپونو (Polyps)، غیر نارملو جوړښتونو او زیات شمېر نورو ستونزو د تشخیص لپاره مرسته کوي

د اندوسکوپي مهم ډولونه په لاندې ډول دي

۱ د خولې له لارې (Peroral Endoscopy) په دې اندوسکوپي کې لازمه ده چې تیوب د خولې له لارې بدن ته داخل شي، ناروغ د مسکنو درملو په واسطه تسکین شي او د خولې د بندېدلو ریفلکس باید د موضعي انستیزي په واسطه نهي شي، که چیرې اندوسکوپي د خولې مرۍ، معده او اثنا عشر له لارې معاینه شي د پان اندوسکوپي (Pan endoscopy) په نوم سره یادېږي او که یوازې مرۍ معاینه شي د ایزو فاګوسکوپي (Esophagoscopy) په نوم او که یوازې معده معاینه شي د ګستروسکوپي (Gastroscopy) په نوم او که یوازې اثنا عشر معاینه شي، دا عملیه د دودونو سکوپي (Duodenoscopy) په نوم سره یادېږي

2 کولونوسکوپي (Colonoscopy) په دې ازموینه کې کولونو سکوپ د مقعد له لارې غټو کولمو ته داخلېږي او نوموړې کولمې مستقیماً د کتنې وړګرځي

دا ازموینه د اسهال، قبضیت، خونریزي او د ګېډې د کښتنۍ برخې د درد د اسبابو د معلومولو لپاره کارول کېږي ناروغ ته باید

ووبل شي چې خپلې کولمې د غایطه موادو څخه تخلیه کړي او 24ـــ 48 ساعته مخکې له ازموینې څخه مایع رژیم واخلي تر څو کولون په ښه توګه ولیدل شي همدارنګه ناروغان باید د ازموینې څخه دوه شپې مخکې توصیه شوي مسهل درمل وخوري او یوه شپه مخکې (Enema) اجراء کړي په دغه بهیر کې ناروغان باید خپل اعراض یاد داشت کړي چې د ګیډې خفیف کرمپونه او اسهال معمول دي د ازموینې پرمهال باید لومړی ناروغ ته لارښوونه وشي تر څو مثانه تخلیه کړي او د پروسیجر د مخه ناروغ مسکن او د درد ضد درمل وخوري او داسې وضعیت اختیار کړي چې کولون سکوپ په آسانۍ سره غټو کولمو ته داخل شي، د دې عملیې په واسطه کولای شو چې د کولمو له جدار څخه پولیپ بیل کړو چې د (Polypectomy) په نامه یادېږي خېرنو ښودلې ده چې وروسته (Colonoscopic (Polypectomy په 2 فیصده ناروغانو کې د کولون (Perforation) او په یو فیصد ناروغانو کې خونریزي د اختلاطاتو په توګه لیدل کېږي

3 پروکتوسکوپي (Proctoscopy) د ریکتم د لاندنۍ برخې او مقعدي کانال یوه ازموینه ده لومړی د ګوتې په واسطه ابتدايي ازموینه کېږي، وروسته ازموینه د پروکتوسکوپ په واسطه چې 3 انچه اوږدوالی لري اجراء کېږي، د دې ازموینې په مرسته کولای شو چې بواسیر، پولیپ، فیور، فیستول او ابسه تشخیص کړو

4 سګموییدوسکوپي (Sigmoidoscopy) کولونو سکوپي ته ورته ازموینه ده، یوازې په دې استثنا سره چې په دې ازموینه کې د غټو کولمو سیګمویید برخه هغه برخه چې د S حرف په څېر د نازلې کولون او رکتم تر منځ واقع ده آزمویل کېږي سیګموییدوسکوپي د ډېرو فزیکي ازموینو یوه مهمه برخه ګڼل کېږي چې د داخله رنځ پوهانو په واسطه اجراء کېږي نوموړې ازموینه د کولون د کانسر، ټپونو، پولیپ، تومورونو، خونریزي او نورو ستونزو په تشخیص کې مرسته کوي، ناروغان باید د ازموینې څخه یوه شپه مخکې او یا د ازموینې څخه څو ساعته مخکې د ډاکټر له هدایت سره انما (Enema) شي سیګموییدوسکوپي یوه نور لرونکې آله ده چې یوه ذره بیني عدسیه هم لري او ډاکټر ته اجازه ورکوي تر څو د کولون مخاطي غشا معاینه کړي، په اوس مهال د اندوسکوپي په مرسته د تنفسي، کلیوي او مؤنث جنس د تناسلي سیستم ناروغۍ هم تشخیص او تداوي کېږي

چای - شین که تور؟ دواړه

په نړۍ کې له اوبو وروسته چای دی چې ډېر د خپلو موارد لري او ورځ تر بلې يې تاثیرات پر بدن جوتېږي مګر له شیدو سره یو ځای مصرف يې نه یوازې چې ګټه نلري بلکې د چای ځینې فواید هم له منځه وړي، همدارنګه ډاکتران توصیه لري چې درمل (تابلیت) باید له چای سره ونه خوړل شي او چای له غذا نه وروسته ژر ونه څښل شي څکه چې د غذا ځینې منرالونه له منځه وړي د مثال په ډول غوښه چې په خپل ترکیب کې وسپنه لري او بدن خورا زیات ضرورت ورته لري د غذا له خوړلو سره یوسمت د چای څښل د غوښې وسپنه له منځه وړي

شین چای

د امریکا د پنسلوانیا ایالت د محققانو مونډلې ښيي چې شین چای سربېره پر دې چې د چاقۍ مخنیوی کوي د قلبي، وریدي، سرطان او ځینو نورو ناروغیو مخه نیسي

تور چای

تور چای په خپل ترکیب کې داسې

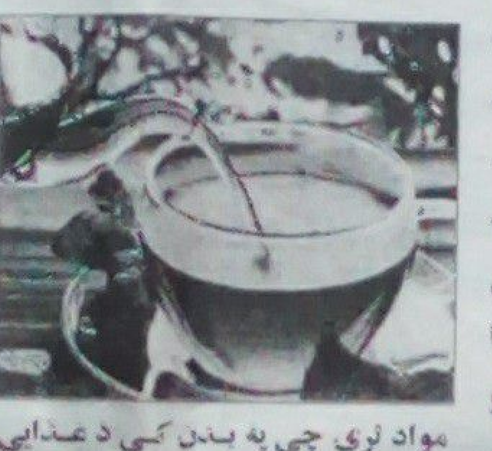

مواد لري چې په بدن کې د غذايي موادو د هضم سره مرسته کوي او د احتراق عمل ته سرعت ورکوي په دې ترتیب سره د چاقۍ، خوږګرځي، علمي تحقیقات ښيي چې تور چای په لنډه موده کې د غاښونو، سرږ اندازه څو سانتي متره کموي، همدارنګه تور چای داسې مواد لري چې د هډوکو د خوړل کېدو، پوسېدګۍ څخه مخنیوی کوي د تور چای په ترکیب کې چې کوم البګالو کاتیچین ماده وجود لري د خولې د ساري ناروغیو مخنیوی کوي او همدا ډول په خوله کې سرطاني غدې له منځه وړي په داسې حال کې چې پر نورمالو او سالمو غدو منفي تاثیر نه اچوي د چای ورځنی دوز څلور ګیلاسه سوډل شوی دی هېره دې نه وي چې چای مدرر دی او په زیاته پیمانه اوبه له وجود څخه خارجېږي ضرور ده چې د چای په څنګ کې اوبه هم وڅښل شي

په افغانستان کې انټي بیوټیک څنګه کارول کېږي؟

کارپوهان وايي د انټي بیاټکو ډېر کارول ستونزې رامنځ ته کوي، ناروغان ورسره عادت کېږي بدن يې په غټ میکروب بدلېږي چې د درملنې په وخت مرسته نه کوي. کارپوهان وېره لري چې په دغسې حالاتو کې د یو کوچنۍ زخم درملنه هم نه کېږي اوس اروپايي چارواکي په دې هڅه سره غږېږي څنګه کولای شي چې په ګډه کار وکړي او یو نوی انټي بیاټک جوړ کړي چې ناروغانو ته يې په ورکولو کې احتیاط وشي اروپایان دې پایلې ته رسېدلي، چې د تابلېټونو پر ځای له طبیعي بوټو د درملنې لپاره ګټه پورته کړي، څکه د طبیعي بوټو درملنه ګټوره ده، تابلېټ که له یوې خوا د یوه رنځ په مخنیوي کې مرسته کوي، خو له بلې خوا نور زیانونه اړوي، یو غړی زغوي، خو بل داسې اغېرمنوي، چې بیا يې درملنه ناشونې ده، په تېره بیا لکه په افغانستان کې اوسنۍ کارېدونکي دواګانې، چې له ګټې يې زیانونه ډېر دي باید هڅه وشي، چې له بوټو او

طبیعي ګیاوو څخه د درملنو لپاره کار واخیستل شي، لکه زرګونه کاله پخوا، چې د مصر ډاکترانو کارول، همغه مهال د مصر طبابت د نړۍ ګټوره طبابت یادېده، څکه هغوی د ناروغیو درملنه پر طبیعي بوټو کوله

ډاکټر محمدحسین ((کلکاني))

د روږدو کسانو د درملنې په درې سوه بستریز روغتون کې ناروغانو ته ښې اسانتیاوې برابرې شوي دي

دهرې ورځې په تېرېدو سره پرنښته بې توکو دروږدو کسانو شمېر مخ پرډېرېدو دی حکومت او چارواکي اړدي، چې د نښه یې دارو ګانو د استعمال مخنیوی وکړي دغه کسان دې ته اړتیا لري، چې د مخدرو توکو له کارونې څخه لاس واخلي او په روغتونونو کې يې درملنه وشي له یونیم کال راهیسې د حکلک په سیمه کې دروږدو کسانو د درملنې لپاره د عامې روغتیا وزارت له خوا درې سوه بستریز روغتون جوړ شوی چې په کې ډېر شمېر روږدي هېوادوال بستر او تر درملنې لاندې نیول کېږي، خو دروږدو کسانو شمېر دېروالي له امله نورو لویو د درملنې روغتونونو ته ډېره اړتیا لیدل کېږي په دې اړه زموږ خبریال د عامې روغتیا وزارت دروږدو کسانو د درملنې د درې سوه بستریز روغتون له کاردیانو ډاکټر محمدحسین (کلکاني) سره مرکه کړې، چې تاسې درنو لوستونکو ته وړاندې کېږي

پوښتنه: څرنګه، چې لیدل کېږي دروږدو کسانو شمېر مخ پرډېرېدو دی، نو دروږدو کسانو د درملنې درې سوه بستریز روغتون کومې آسانتیاوې د دغو ناروغانو د درملنې لپاره برابرې کړې دي؟

ځواب: دروږدو کسانو د درملنې روغتون په پوخل د درې سوو ناروغانو د درملنې ظرفیت لري په تېره بیا هغه روږدي کسان، چې دې کورونو له ستونزې سره مخ دي دغه کسان د کابل سیند پر غاړو او په ځینو نورو ځایونو کې سره راغونډېږي او کله ناکله د کابل ښاربانو لپاره د خوروني لامل ګرځي د وزیرانو شورا د پرېکړې له مخې درې سوه بستریز روغتون په پیل کې د دوه سوو کسانو د بسترو ظرفیت درلود، خو اوس د دغه روغتون ظرفیت درې سوو کسانو ته لوړ کړای شوی دی موږ په دغه روغتون کې د ناروغانو لپاره ټولې اسانتیاوې برابرې کړې، دوی ته جامې ورکول کېږي، څکه دوی په داسې ځایونو کې ژوند کوي، چې جامې يې داغوستو وړ نه وي او همدا راز د حمامونو اسانتیاوې مو هم ورته برابرې کړې دغه ناروغان د ۴۵ ورځو په موده کې زموږ تر درملنې لاندې نیول کېږي موږ په دغه روغتون کې په ټکره دارو اېژندنې ډاکتران او همدارنګه ټولنیز کارکوونکي لرو درمل ناروغانو ته په وړیا توګه ورکوو ناروغانو ته د روغتیايي نورمونو برابره ډوډۍ ورکول کېږي کله، چې دروږدو کسانو د درملنې موده بشپړېږي، پر ځای يې نور روږدي کسان بستریږي یا همدغه پراوېږي پلې کېږي زموږ سیمه ییز ډاکتران او ټولنیز کارکوونکي دروږدو کسانو اوسېدلې سیمې ته ورځي او توضیحات او ځرګندونې ورته کوي، چې دوی په خپله خوښه حاضر او روغتون ته زموږ د موټرو په واسطه راولېږدول کېږي او په روغتون کې ورته ټولې اسانتیاوې برابرې شوې دي دغه اسانتیاوې د کابل ښاروالۍ دروږدو کسانو لپاره برابرې او د عامې روغتیا وزارت د پرمختیايي بودیجې له لارې تمویلېږي نورې اسانتیاوې لکه د ځان پاکولو او د لاسونو پاکولو د استعمالونه، صابون، د غاښونو برسونه او ټولې هغه اسانتیاوې، چې دوی ورته اړتیا لري د دوی په واک کې ورکول کېږي

پوښتنه: کله، چې دروږدو کسانو د درملنې موده بشپړېږي او له روغتون څخه رخصتېږي، تاسې کومې چارې د دغو تداوي شویو کسانو لپاره ترسره کوي، چې بېرته نشې ته مخه ونه کړي؟

ځواب: موږ د دغه تداوي شوي کسان هڅوو او همدارنګه د کار او ټولنیز چارو، شهیدانو او معلولینو له وزارت سره هم اړیکې لرو هغوی دلته راځي، دروږدو کسانو نومونه ثبت او خبرې ورسره کوي دغه وزارت ځینې پروګرامونه لري، چې تداوي شوي کسان روزي او بېلابېلې حرفې او مسلکونه ورزده کوي او ان تردې، چې کار هم ورته پیداکوي، خو دغه بهیر زمانه اند په بشپړ ډول د منلو وړ نه دی، څکه دغه وزارت دوی ته کار نه شي پیدا کولی او دا یوه لویه ستونزه ده، د دغه پروګرام تر څنګ موږ بودفاروږد پروګرام هم لرو د دغه پروګرام له مخې تل معتادینو ته سپارښتنه کوو، چې روغتون ته راشي په

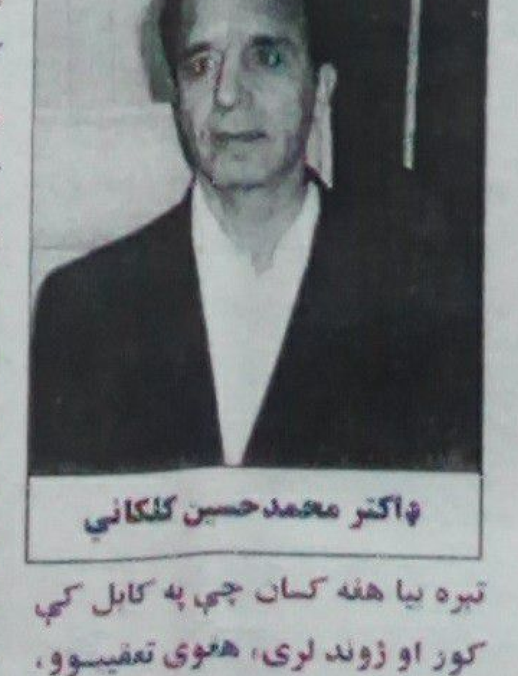

ډاکټر محمدحسین کلکاني

تېره بیا هغه کسان چې په کابل کې کور او ژوند لري، هغوی تعقیبوو، چې نښه هېره کړي دغه روږدي کسان په اونۍ کې یو یادونه ځله راغواړو تر یو کال پورې موږ دغه ناروغان تعقیبوو چې دوی په دې موده کې بېرته مخدرو توکو ته مخه کوي او که نه؟ خو د کار پیدا کولو اسانتیاوې زموږ په واک کې نشته

پوښتنه: د ملګرو ملتونو د مخدره توکو څانګې څلور کاله وړاندې په افغانستان کې دروږدو کسانو د درملنې یوه احصائیه وړاندې کړه د دغې احصائیې له مخې دروږدو کسانو شمېره تر دې یو ملیون ته رسېده، اوس دروږدو کسانو شمېره څومره لوړه شوې؟

ځواب: په ۲۰۰۹ کال کې د ملګرو ملتونو څانګې UNODC دروږدو کسانو یوه داحصائیې سرشمېرنه د عامې روغتیا وزارت په مرسته خپره کړه په دې احصائیه کې په افغانستان کې دروږدو کسانو شمېره ۹۴۰۰۰۰ کسانو ته رسېده، خو له هغه وخته تراوسه بله کومه احصائیه او سرشمېرنه نه ده ترسره شوې اوس دروږدو کسانو شمېر مخ په ډېرېدو دی او موږ داسې یوه نوې سرشمېرنه په واک کې نه لرو

پوښتنه: مخدره توکو ته د ځوانانو او نورو هېوادوالو د مخه کولو د مخنیوي لپاره مو کومې روغتیايي لارې چارې غوره کړې دي؟

ځواب: د عامې روغتیا وزارت په دې اړه ځینې فعالیتونه لري، دینګي په توګه په جوماتونو، ښوونځیو او خلکو ګڼې ګوڼې په سیمو کې د مخدره توکو له زیان څخه خلک خبروو او ډېرې کچه بې لوړوو دا یوازې د عامې روغتیا وزارت دنده نه ده، بلکې د اوقافو او حج او اوقافو او د کورنیو چارو د وزارتونو دنده هم دي او همدارنګه ټول هغه وزارتونه، چې په دې بهیر کې تشکیل دي، دا بې دنده ده، چې د عامې روغتیا وزارت په مرسته د مخدره توکو زیانونو د ښوونځیو زده کوونکو ته تشریح کړي زموږ د تجربې له مخې دغه پړاو له سګرټ څکولو څخه پیل کېږي او اوس چلم او قلیان هم تر رواج موندلی دی زموږ یو شمېر ځوانان په قصدي توګه غواړي، چې په مخدره توکو روږدي شي موږ ځینې ځوانان وینو، چې د سګرټو په منځ کې نېشه يي توکي کاروي او بیا د سګرټو فلترونه غوړوي او له دې لارې دوی ته نېشه پیدا کېږي دغه نېشه دوی د عادي سګرټو په څکولو نه شي پیدا کولی دغه نېشه يي توکي پر ځوانانو په پیل کې وړیا وېشل کېږي، خو کله چې پرې روږدي کېږي، بیا دوی خپله اړ کېږي، چې دغه نېشه يي توکي د پیسو په وړاندې ترلاسه کړي په دې توګه ځوانان پر مخدره توکو روږدي کېږي همدارنګه ځینې نورې شبکې هم فعالیت کوي، چې ځوانان د چلم او قلیان له لارې نېشې ته اړباسي، خو موږ د خلکو او ځوانانو د پوهاوي بهیر پر مخ بیایو، تود بودیټیو وزارتونو ډنډې دادي، چې تبلیغي چارې د اعلانونو او د مکتبونو له لارې ترسره کړي او خلک د مخدره توکو له زیانونو څخه خبر او پوه کړي او د ځوانانو د روږدي کېدو مخنیوی وکړي

پوښتنه: تاسې دروږدو کسانو د درملنې په درې سوه بستریز روغتون کې وروسته له دې، چې د ناروغانو درملنه بشپړېږي په دې روغتون کې له ځینو تداوي شویو ناروغانو څخه کار اخلئ؟

ځواب: موږ کله، چې روږدي کسان تداوي کوو د درملنې پر مهال داتشخیصوو، چې ځینې کسان د چارو په ترسره کولو کې اغېزمن او ډېر تجربه خاوندان دي موږ دغه کسان درضاکارانو په توګه او په ځینو خوښه په روغتون کې داوږدې مودې لپاره پرکارګومارو، په دې موده کې د روغتون له خوا ترڅارنې لاندې نیول کېږي او که چېرې څانونه ښه وڅلوي او سوږ ددوی نه ورتیا څخه ډاډمن شو، د کار ګرانو، مامورینو او مدیرانو په توګه يې مقرروو او ترې کار اخلو موږ په دې لنډه موده کې ۵ تنګره کسان له دغې ډلې رسماً پرکار ګومارلي دي له دغو کسانو څخه دروغتون د کارد په توګه هم کار اخلو د استخدام شویو کسانو معاشونه له لس زرو ترلسو زرو افغانیو پورې ټاکل شوي دي دغه کسان په روغتون کې قرنطین دي، په دې مانا، چې له روغتون څخه د وتلو حق نه لري، چې دوی بیا مخدره توکو ته مخه ونه کړي، منفي فکرونه دیوکال په موده کې د دغو کسانو له ذهن څخه وځي او بیا نورمال کسان بدلېږي، چې ټولنې ته د خدمت جوګه شي

هېواد - نوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ادبي پاڼه

د پښتو ځوان غزل (د پښتو غزل تنقیدي جاج)

څېړندوی حبیب الله رفیع

قصیده یا بوللـه، په عربي ادب کې یو بنیادي صنف (ژانر) دی، چې د عربو د جاهلیې په دوره کې یې ډېره وده کړې وه او عربو به ډېر ارزښت ورکاوه، تر دې، چې پیاوړو شاعرانو به د قصیدو مسابقې سره کولې او د عکاظ په بازار کې او د مکې په دیوالونو به یې ځړولې او لوړ شاعران به یې ادبي مقابلې او ځواب ته رابلل. په بوللوکې به داسې ستاینې او غندنې کېدلې، چې کله کله به د عربو په قبایلي جګړو کې وولې شوې، نوې جګړې لوړې به یې بدل کړ او بایللي جګړه به یې وګټله. د بوللې د زیاتې اغېزې لپاره به د بوللې په سر کې یو ډېر پیاوړی ادبي تمهیدو او داسې قوت، عذوبت، جذابیت او کشش به یې درلود، چې اورېدونکي به یې داسې راکښود، چې بیابه یې تر پایه بوللې ته غوږ ایښی و او دده پر جذباتو او احساساتو به یې لوبې کولې. د غزل دې تمهید ته یې تشبیب،نسیب یا تغزل وایه، چې د مینې او ښکلا په ستاینو به ولاړ و او الفاظ به یې دومره خواږه او رانه وو، لکه له ګلابو، چې شات جوړ کړي او دومره خوشبویه او رانه وو، لکه له ګلابونو چې عطر جوړ کړي، دا ښکلي لوړلي، ځلېدلي، مهین کړي او قالب کړي الفاظ په حقیقت کې هغه زړېنې ځښتې وې، چې د غزل مانۍ پرې ودانېږي، خو د عربو په ګرمو او تیجنو دښتو او صحراوو کې بوللې ځپله دا نازولې لور تل په اوره ګرځوله او نه یې پرېښودله، چې پېر دې سره ځمکه پلې شي، ښې یې وسوځي او پایې نور وجود د ګرمۍ په غشو داغـي شي، د دې ښکلې لور وجود ډېر نازک او مهین و، د مینې او محبت ځېرې په کې وې او پایې د طبیعت ښکلاوې ستایلي او یادولي. د غزلې لکه ځنګه یې، چې بدن نازک او تنکی و، همداسې یې ګامونه او قدمونه هم واړه او لنډ وو. د تشبیب او تغزل پښونه به ډېر لنډ وو، له پخلو پښونو پیلېدل او ترپخلو پښونو اوښتل، سره له دې چې بوللـه سووبو پښونو ته رسېدله. د غزلي ځېرې هم لکه د ماشوم غوندې خوږې او وړې وې، په هر بیت کې به یې یوه ځېره بشپړېدله او بل بیت به بله ځېره درلوده، لکه د هوسۍ (غزال) غوندې به یې چې په ځپل چټک تګ کې یو ګام پرګل ودې، بل پر چمن، یو ټوپ له چینې له اچوي بل له شیلې ته، غزلې به هم په یوه بیت کې یوه خوږه ځېره کړې وه او په بل بیت کې به پسته ځېره، ځېروکې د غزلي ځېرې د مینې راز بولې او د مینو د زړه ځواله. پارس او خراسان یا لرغوني افغانستان ته هم د اسلام د سپېځلي دین له راتلو سره عربي ادبیات زموږ سیمې ته راغلل، لومړي زموږ شاعرانو هڅه وکړه، چې عربي ژبه زده کړي او په عربي ژبه شعرونه ولیکي، خو بیا داسې شاعران پیدا شول، چې د عربي اشعارو په قالبونو کې د خپلو ژبو دالفاظو سپین او سره وځلول او د عربي غوندې شعرونه ووایي. که څه هم زموږ په ژبو کې له پخوا نه ولسي ادبي قالبونه او ژانرونه موجود وو، خو عربي ته ورته ژانرونه هم را منځته شول او په ځانګړي توګه زرګاله وړاندې په غزنوي دوره کې دري غلا قصیدې وویلې شوې او بیا په خاص ډول سلطان محمود غزنوي په غزلي کې په سوونو شاعران راټول کړل او ډېرې لوړې او په ادبي بلاغت او فصاحت کې به سوونه بوللې یې وویلې او خراسان ته د عربي قصیدې له راتلو سره چې کله دري قصیدې رامنځته شوې، نو همدا وخت، د وخت پېل ورو شاعرانو د غزل ماشومه هم د بوللې له اوږې نه را کوزه کړه او ددې سیمې په وربېښمینه ځمکه یې د ناز قدمونه واخېستل او د ادب په ورشو کې یې ځانګړې مزل پیل کړ، خو ښکلا او نازکي یې نوره هم زیاته شوه او د مینې خوږې ځېرې یې لوړې هم خوږې شوې. پښتو ژبې سره له دې چې له ویدې او اوستایي دوري له خوږه ولسي او پخوانۍ زړه شاعرۍ درلوده، د عربي شاعرۍ سوغات یې هم په ځمکه ونه غورځاوه، بوللې، غزلې، ځلوریزې او د عربي شعرونو لوړو اصنافو ته یې هم هرکلی ووایه، خو د ځپل ادب رنګ یې هم ورکړ، د عروضو پر ځای یې د خپل ټونیک سیلابیک رخت جامې ور واغوستې، خو سکښت یې په هم هغې بیانې وکړ، چې عربي بوللې، غزلې او لوړې ورباندې پرې کېدلې او په دې ترتیب به یې دامېلمنه کوربنه کړه. دغزني له دربار سره لکه څنګه چې د غور دربار سیاسي سیالي درلوده، همداسې یې ادبي سیالي هم پیل کړه او د غزني د دربار دېخو بوللو غوندې یې پخې بوللې را منځته کړې، چې د شیخ اسعد او ښکارندوی شهکار بوللې تر موږ هم را رسېدلې او د خوښې او غم تشبیبونه یې هم د هغه وخت د خوږو او ترو پېښو، خواوړه او پاخه ادبي انځورونه لري.

لکه څنګه چې د بوللې صنف پښتو ته راغلی و، همداسې غزلې هم د پښتو ادب په ورشو ځپل پاسته او غزالي قدمونه کېښودل او په هماغې خوږه، مهینه او عنبرینه ژبه یې له پښتو سره د زړه خواله وکړه، د مینې ځېرې یې وکړې او د مینې رازونه یې بیان کړل. د شو معلومانو له مخې لومړی ځل اکبر زمینداوري د غزل پېلله د پښتو ادب پر غولي پلې او د ژوند زمینه یې ورته برابره کړه او هم هغه خوږه ژبه یې ورکړه چې د غزلې غوښتنه وه.

د خپل خان له حیرانیه څه ویل کړم
د عشق وېر به تل په خپله ښول کړم

خو څرګنده چې د پښتونخوا پر سېمه تل د پردو برغلونو د تېرې او جګړې اورونه بل وې، دا وخت هم کوم لیمور پر هېواد تاتار جوړ کړی و، نو ځکه ددې اور دود د پښتو غزل د غزال سترګو ته هم ورسېده او د اکبر په یوه غزل کې یې داسې خان ښکاره کړ:

د مغولو لیمور هسې په اور وسوم
چې به هېر په دې ماتم زمینداور کړم

او نه دې سره سم دپښتو په رنګین ګلش کې د پښتوغزل مزل پیل شو او دمېنې دراړونو ترڅنګ د ژوند د رمزونو او خوندونو تصویرونه هم په کې راغلل، روښانیانو تصوف، چې چنګېزیانو له ښارونو وسېلي و او غرونو غاړونو ته یې شړلی و، بېرته د مبارزې میدان ته راوویست او ورسره یې تصوف ته د ادب او غزل ژبه هم ورکړه د دوی غزل د تصوف ارالې درلودې، خو ادبي پېرایې یې تر او تنې وې، ارزانی تش د غزل ساده قالب تصوف ته ورکړ، خو میرزا او دولت، مخلص، کریمداد او نورو روښاني شاعرانو ځپلو تصوفي غزلو ته بېرته ادبي رنګونه هم ورکړل اود غزل ادبي غوښتنې یې پرځای کړې.

خوشحال بابا د غزل رباب ته نوي ترنګونه او نوي رنګونه ورکړل، هم یې د مضمونو نو راز راز غمي په کې کېښودل، هم یې د هنر او ادب رنګین رنګین رنګونه او ځلېدونکي رنګونه ورکړل او د پښتو ادب په ځانګړې توګه د غزل رنګین دور پیل شو، د خوشحال باباګېنو زامنو او دپښتونخوا دځپاند ادبي استعداد لرونکوشاعرانو د غزل په ګلبڼ کې نوي ګلبوټي زرغون کړل او په پښتو غزل کې لاهوتي غمي، او رحماني او لاهوتي انګازې را پورته شوې، چې د پښتو ادب دنیا او فضا یې د هر په زړو پرحو ووېنځله او په خوشبو او په نغمو یې وپالله پوره دوه سوه کاله د پښتونخوا په ګلش کې د غزل پرخې او وږمې خورې وې. له خوشحال، رحمان، هجري، قادر او یا شیدا او پېرمحمد ته ورسېدې، خو بیا بیا یو ځل د غزل دا ټاند بوټی مراوی شو، رنګینې او ښکلایي له لاسه ورکړه، خو په ځنګ کې یې د مثنوۍ ګلبوټي په وده کې شو او په لسګونه کیسې په کې لیک شوې او په ځپل ادبي رنګ یې رنګ شوې.

پېړۍ واوښتې د غزل بوټي همداسې مراوي پاتې شو او ډېر لږګلونه په کې وغوړېدل، ځو د شلمې پېړۍ په رابرېدلو سره چې د پښتو پر تولو بوټو د هنر نوی باراونه وشول، دپښتو غزل ګلبوټي هم بېرته تازه او ټاند شو او د نوېو ګلونو تابیا یې وکړه.

حمزه بابا د دې پېړۍ مځکښ شاعر و چې دپښتو نوي غزل مالیاري او پالنه یې وکړه او د پښتو غزل انګو ته یې خپلو وېنو سره ور ولېږدول

ښا په انګو کې د حمزه د وېنو سره دې
نه شوې د پښتو غزله ځوان زه دې بابا کړم

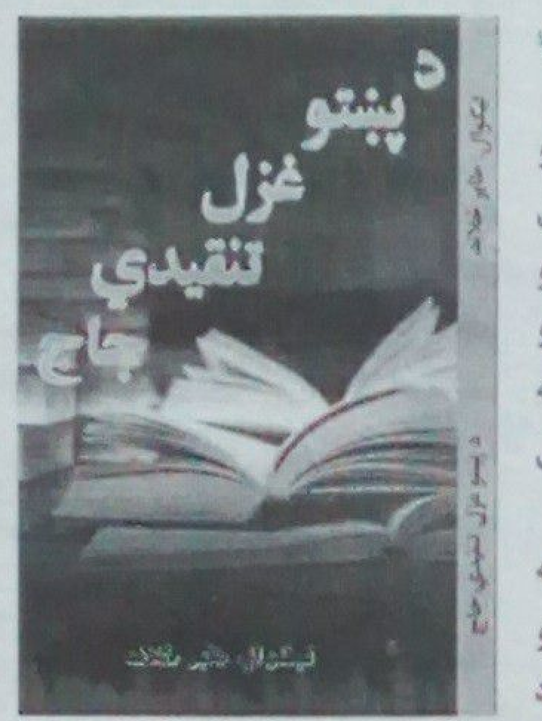

او په دې یې لوته او یې ساري خدمت یې د غزل د بابا لقب وګاټه.

حمزه بابا د پښتو د نوي غزل بوه نوې باغچه سموره کړه او د نوي غزل ګې بوټي په کې نیال شول او په پښتونخوا کې یو ځل بیا د غزل نې رنګین او ګلورین شو او

لابه ډېرګلونه وا شي په دې باغ کې

ستاسو په لاس کې کتاب د همدې نوي غزل، د همدې ځوان غزل او د همدې شلمې پېړۍ د پښتو غزل په خط و خال لیکل شوی او ځوان لیکوال یې د نوېو غوښتنو، نویو پوښتنو او نویو تلازمانو په رڼا کې په پښتو غزل څېړنه کړې او د ځوان غزل ځانګړي، ښکلاوې او خلاوې یې په کې شمېرلې دي.

د کتاب لیکوال ښاغلی طاهر ځلاند یو ټپاند او هڅاند ځوان دی، چې د افغانانو د هجرت د سرګردان ژوند په سرګردانیو کې د پښتونخوا په ګوټ ګوټ کې ګرځېدلی، ځو ده چې له دې سر ګردانیو کومه ملنه ګټه اوچته کړې، هغه داده چې د ځپل ادبي ذوق له مخې یې د پښتونخوا په هرځای کې له لیکوالو او شاعرانو سره راشه درشه کړې او د بولني له ادبي کتاب نه یې د ځپلې ادبي مطالعې تنده ماته کړې ده، د شاعر په توګه یې ځپل شعرونه هم شاعرانو ته اورولي او ددوی شعرونه یې هم اورېدلي او له محبطي مطالعې سره یې، کتابي مطالعه هم کړې او له دې ټولو نه یې ادبي یادداشتونه راغونډ کړي او یا پښتو نوی او ځوان غزل ته ځیر شوی، د هغې په ښکلي مخ یې د حمزه د وېنو سره هم لیدلې او د را ورو سـره پخو او ځوانو شاعرانو حواړه هم

ځلاند په ځپله څېړنه کې د ځوان غزل ځانګړنو ته، هنري نوښتونو، نوېو تعبیرونو، تصویرونو او ځوړلتونوته متوجه شوی، دپښتونخوا په ګوټ ګوټ کې یې نوښتګر او ځوړ ژبي غزلبول شاعران لټولي او د هر یوه د غزل ښګې یې را بر سېره کړې، ځېرلې او ځېرلې دي او په دې ترتیب یې زموږ مخې ته د ځوان غزل یو بشپړ تصویر درولی اود هغه ښکلاو ته یې کېښولي یو

د کتاب تر ټبلابلو سر کلیو لاندې ټبل ټبل مطالب لري چې مهم سرلیکونه یې دادي

۱ **تحلیلي کمست او نړیوال رححانات**

په دې ټکنه کې چې د سړي پر ځای یې بولي، «د پړی د بو کلي کېدو». ټپل شوي مطره د ښکلاک یوه نوي کربه بولي چې زموږ ذهن د تحلیق له لوري نه د تقلید او تکرارت لوري ته را کاږي او زموږ لیکوال او لیکوالان یې له نوي بحران سره مخ کړي دي چې ګران لیکوال په دې برخه کې له بحرا نه د راوتلو لپاره رغنده وړاندیزونه لري

۲ **د شلمې پېړۍ غزل په نوېو پراوونو کې**

دا د کتاب بل سرلیک دی، چې لومړی په شلمه پېړۍ کې دپښتو ادب په بدلونونو غږېږي او د ټولنې او ادب ترمنځ همغږي ځېړي او بیا د پښتو غزل مځینې او سوابقو ته ځي او له اکبر زمینداوري نه پل پسې را اخلي، روښاني دورې ته راځي او ددې دورې د شاعرانو د ساده غزل ارتقايي بهیر ځېړي، بیا خوشحال بابا تـه را رسېږي، چې د پښتوغزل زرین دور راپېلوي او بیا د دې دورې خېنو شاعرانو لکه قادر خان، اشرف خان هجري او بیا د لسان الغیب رحمان بابا پر غزلیز نوښت غږېږي، بیا موشګاف عبدالحمید ته را رسېږي او بیا د دې مکتب نازکخیال لاروبان کاظم شیدا، علي خان، پېرمحمد کاکړ، میرزا حنان او کامګار خټک ستایي او ددوی په بو شمېر بېتونو تکیه کوي.

تر دې تمهیدي ځېرو وروسته د شلمې پېړۍ غزل ته راځي چې دا د دې ځېړنیز کتاب اصلي او بنیادي موضوع ده.

له همدې ځایه ښاغلی ځلاند په پښتونخوا کې د غزل په قلمرو کې مزل پیلوي، د نوي غزل بنسټګر حمزه بابا درشل ته ورځي، د غزل جاج او انځور ونه یې اخلي او له حمزه بابا سره دا ځېره مني ،، ځوک چې په پښتو کې غزل لیکي نورما د وېنو رنګ به په کې وي،،

وربسې د شلمې پېړۍ د مشرانو غزلبولو شاعرانو په لته روانېږي، د سمندرخان، قلندر، پرلي، ایوب صابر، طاهر کلاچوي سیف الرحمان سلیم او بیا د پښتونخواد ګبو غزلبولو شاعرانو ادبي ګلبونو ته په پېښور کې، په ننګرهار کې، کوټه، کندهار، پکتیا، بو او نورو سیمو کې سر وردنه کوي او د غزل رنګ او بوی یې ځېري، ښکلاوې، ځانګړنـاوې، نازکي او باریکي یې شمېري او ځپل بحث د ځو ښخمو غزلبولو شاعرانوپه ستاینه او کرنه پای ته رسوي.

۳ دپښتو غزل او بدلونونو موحد حمزه بابا، د کتاب دریم بحث دی چې د حمزه بابا په تصوفي او احتماعي رنګونو رڼا اچوي.

۴ د کتاب څلورم بحث تصوف او پښتو غزل دی، په دې بحث کې ۷ مخ

ولسي ادب یا فولکلور

په کاکړیو غاړو کې د ځایونو نومونه

څېړنوال علي محمد مڅل

کاکړۍ غاړې لکه لنډۍ، د پښتو په شفاهي او فولکلوري ادب کې ستر ځای لري، یو بیته دي، چې لومړی نیم بیتي اودوهمه نیم بیتي یې په اتو او یا اوو هجاوو سره ویل کېږي، قافیه یې سره برابره وي، د پښتانه ولس په تېره د کاکړو د ژوند په هره برخه کې په مینه، خوند او تس سره ویل کېږي، چې موږ به یې دلې د سیمو او ځایونو په برخه کې وړاندې کړو

پنجاب

چې ښتني کالي دې پرېښوه
داپنجابي کالي دې اور واخله
مینه

پنجاب، دېرتانوي هندیو ځنډن او پخواني ایالت و، چې دبرتانوي هندشمال لویدیځ ایالت یې جوړ کړی و پنجاب په (۱۹۴۷ م کال) کې په دوو بېلو برخو یعنې ختیځ پنجاب او لویدیځ پنجاب باندې ووېشل شو، چې دوېش اوتقسیم له مخې یې ختیځ پنجاب په هندپورې تړلی دی، چې دغول پنجاب درېمه برخه خاوره اونیمایي نفوس اووګړي یې زونډکوي، دوېش له مخې لویدیځ پنجاب په پاکستان پورې تړل شوی دی، چې له نامه څخه یې ښکاري جونېري، دسندروود اودریاب دپنځو مرستیالانو اومعاونینو یعنې جیلم، چناب، راوي، بیس اوستلج درودونو اودریابونو ترډېرو اوبولاندې مځکه جوړوي دپنجاب مځکه ډېره اوبو له برکته، ډېره ښه غله اوداڼه کوي، ډېره سمسوره مځکه اوشین وطن دی په غلو اوداتوبرسېره سابه اومېوه هم لري، چې ډېر ایېره لرونکې اوحاصل خیز وطن دی

دپښتوشیر ښي ژبې، دولسي ادب په ډېرعالي ډول اوژارکاکړي غاړو کې یې هم یادونه په خاص اندازکې شوې ده، چې دژړک استاد، دلاس له فیضان څخه به دلې موږ ورته غوږ اوخیرشو

دپنجاب توري برکې
نن مه هواسې دسرې خولې
(کاکړي غاړي، ۲۷۸ مخ)

چې ښتني کالي دې پرېښوه
زاړه دې مه شه پنجابي کالي په
مینه
(لنډۍ)

پېښور

سترګې دې ځندپېښور دی
بل تېرې چاپېرډنو رو زلفو
دېوالونه

دپېښور (پشاور، پېښاور، تاریخي سیمه، د (۳۰۰ ق م) نه مخکې تاریخ اولېږه لیک لري، ډېروتاریخ پوهانو، ددې سیمې اوځای په باره کې جلا جلا نظریې ورکړې دي دوی پېښور په بېلو بېلو نومونوسره یادکړی دی کوموپوهانو، چې ددې سیمې ګوښې ګوښې نومونه اخیستي دي، مرام اومقصد یې همداپېښور دی

چینایی ګرځند تاریخ پوه فاهیان په (۴۰۰ ق م) کې داسیمه لیدلې وه اود (پولیوشا) په نوم یې په خپله سفرنامه کې کښلې ده. بل سیلانی تاریخ پوه هیونسنګ په (۵۴۰ ق م) کې پېښور لیدلی، چې داسیمه یې د (پولیوشاپولا پولو شابولاپایرشاور) په نوم بللې ده. همداشان مسعود اوالبیروني په لسمه اویوولسمه پېړۍ کې پېښور د (پرشاور) په نوم یادکړی دی، چې داکبر مغلي پاچاترزماني پورې په همدې نوم سره یادېږده؛ دپېښور اوسنی نوم اکبر مغلي پاچاایښی دی. دپېښور مرکز اوتوله سیمه دپېښور په نوم سره یادېږي

پېښور دختیځ طول البلد په ۷۱ درجو ۲۵ دقیقو ۷۲ درجو ۱۵ دقیقو اودشمالي طول البلد په ۳۳ درجو ۴۰ دقیقو ۳۴ او۲۵ دقیقو کې پروت دی

دپېښور ختیځ ته مردان د ۴۵ کیلو مترو په واټن داباسین روداوسیندسره سرحد جوړوي، ختیځ ته یې دنیلاب غاښی، چې پېښور له کوهاټ نه بېلوي اوپاتې نور سرحدونه یې دآزاد پښتونستان له سیمو سره تړلي دي، په دې ډول چې جنوب ته یې د حسن خېلو اوآپرېدو دره، لوېدیځ تـه اپرېدي اودملاګوریوسیمې پرتې دي، شمال ته یې دکابل سیند په لوري دمومندوقبیلې اوسي اوداسرحد تورسک پورې رسېږي، همدارازشمال ته یې ملاکند اوشمال ختیځ ته یې دمردان علاقه پرته ده، دپېښور ټول ارتوالی اوپلنوالی (۲۹۵۶) کیلو متره مربع دی

دپېښور سیمه له دریوو خواوو څخه دغرونوپه منځ کې پرته ده، یوازې ختیځې خواته یې غرونه لیدل کېږي، دپېښور په منځ کې دکابل سیند اودریاب بهېږي، دپېښور شمالي اوجنوبي سیمې ټیټوالی لري، پېښور ډېره شنه اوزرغونه سیمه ده، په پېښور کې ډېر سیندونه بهېږي

دپېښور تاریخي ښار، دپښتونستان ددېروښکلیوښارونوله جملې څخه شمېرل کېږي اودتیمورشاه دڅمې دساړه وخت پلازمېنه اوپایتخت و، هغه به ژمی په دغه ښارکې په خوشالۍ تېراوه

قاضي میراحمدشاه رضواني

دپېښور علاقه دانګریزانوپه زمانه کې سرحدي صوبه بلل کېده، یوه آباده شنه اوښېرازه سیمه ده، ددې علاقې لمر ختواوختیځ ته کشمیراومغربي پنجاب، لمر لوېدوته یې داپریدو اووزیروملک، شمال ته یې ملاکند، سوات اوجنوب ته یې بلوچستان پروت دی، دپېښور رقبه (۳۸۰۰۰) مربع میله ده، چې رضواني یې په اړه داسې کښلي اوویلي دي، چې دخیبر اواټک ترمنځ دپېښور ملک دباغ آرم نمونه اوښه ده، ښېرازه ځمکه، خوږې اوبه، ښې مېوې، ګڼ باغونه اوښایسته ځلک یې دندارو دي

دپېښور ښکلې اوزرغونه سیمه، په کاکړیو غاړوکې یاده شوې ده، چې دمحمدصادق ژړک استاد په لوی اثرکې یې، داسې کاکړۍ زماله نظره تېره شوه،

ورته خیر په شو
اندېښوسځلګې یم
اوس پېښور پرسوړ یم
(کاکړۍ غاړې ۱۶۱ مخ)

حانانه ولې شوې بې مینې
دپېښور په نیم ګرې مې ځې دیه
(لنډۍ)

دوکۍ

دکاکړو د ډېر تاریخي نومیالي لوی وطن په ډېرووړو وړو سیمو اوځایوکې ډېرې وړې علاقې اوکلي شته، چې یو له هغو څخه د دوکۍ نوم هم دیادولو وړ دی، دوکۍ دیوه ښه سمسور ځای نوم دی، ځو مین، عاشق اولالی ته دې ښکاري، ځکه دمحبوبې دیدن یې په کې نه کېږي، لـه دې کبله یې یاد په دې سره کړی دی، په کاکړۍ غاړوکې د دوکۍ یاد راغلی دی، چې مور به یې دځایو ددغې وړې ټولګې اواثر په پایو اولمن کې ورته په مینه ځای ورکړو، له ښه مرغه چې داستاد ژړک دکتاب له فیض اوبرکت څخه به یې دلې یاد تازه، روڼ اوخوندي کړو

دوکۍ دې بورې زندان دی
ژوب د دوو جنومیان دی
(کاکړۍ غاړې ۲۸۶ مخ)

دوکۍ ته راشه غم خومه که
که نورځه نه وو شودي
پې به درکومه
(لنډۍ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرهنګ ، هنر ، اقتصاد او ټولنه

د ملک شمس الدين اکا دا کيسه هم د افغانستان د غميزې د لړۍ يوه کړۍ ده

فضل هادي حميدي

«د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۲مه به د سهار لمانځه وخت و، ناڅاپه د راکټ او بمونو اوازونه جوړ شول، زما د کور ۸ غړي او ۷ تنه د کاکا زامن بې رانه د سترګو په رپ کې د مرګ په خوب ويده کړل، په دغې ورځ د سالنګيانو يو کور هم بې ويره او بې شهيده پاتې نه شو.»

که د افغانستان هر کوټ ته ولاړ شې، نو خامخا به دغسې يو له درده ډک داستان واورې، خامخا به د يوه مظلوم افغان په کونځې کونځې اندوه کې دغه راز يو لړزوونکی داستان ولولې او که له کاڼي سخت زړه ولرې، هم به خپلو خلکو ته دومره وژاړې چې اندازه به ونه لرې. د ملک شمس الدين اکا دا کيسه هم د افغانستان د غميزې د لړۍ يوه کړۍ ده. هغه هم د يوې داسې پېښې شاهد دی چې کيسې يې لا هم د يو فلم د صحنې په توګه د هغه په زړه او ذهن درانه او ژور نقشونه پرېښې دي.

دغه سړي له ۱۳۵۸ کال راهيسې چې روسانو پر افغانستان يرغل وکړ، ډېر دردونه وليدل، مګر له هېواده د تېښتې او مهاجرت هيڅ نيت او اراده يې ځکه نه لرله چې دا خاوره ورته تر هر څه خوږه وه او دا يې غوره ګڼله چې که مرګ هم وي، نو په خپله خاوره دې وي. خو مرګ په خپله ده ته هيڅ ونه ويل، مګر دا يې د خپلې کورنۍ د ۱۵ مړيو او جنډونو ويرنه پرېښود، ملک شمس الدين د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۲مه ډېرې چغې وکړې، هيچا يې فرياد وانه ورېده، بلکې د ژمي د بخو واورو په کفن کې لفېدو غږونو يې هم د فرياد او ژړا انګازې بېرته د ده تر غوږونو ور ونه شړلې. دی اوس ۶۳ کلن سپين ږيری دی او لا هم د پروان ولايت د سالنګ په اهنګرانو کلي کې د هماغه بمبار د شوي کور په انګړ کې اوسي چې يو وخت يې د نړېدلو ديوالونو ترمنځ د ۱۵ خپلوانو مړي ورته

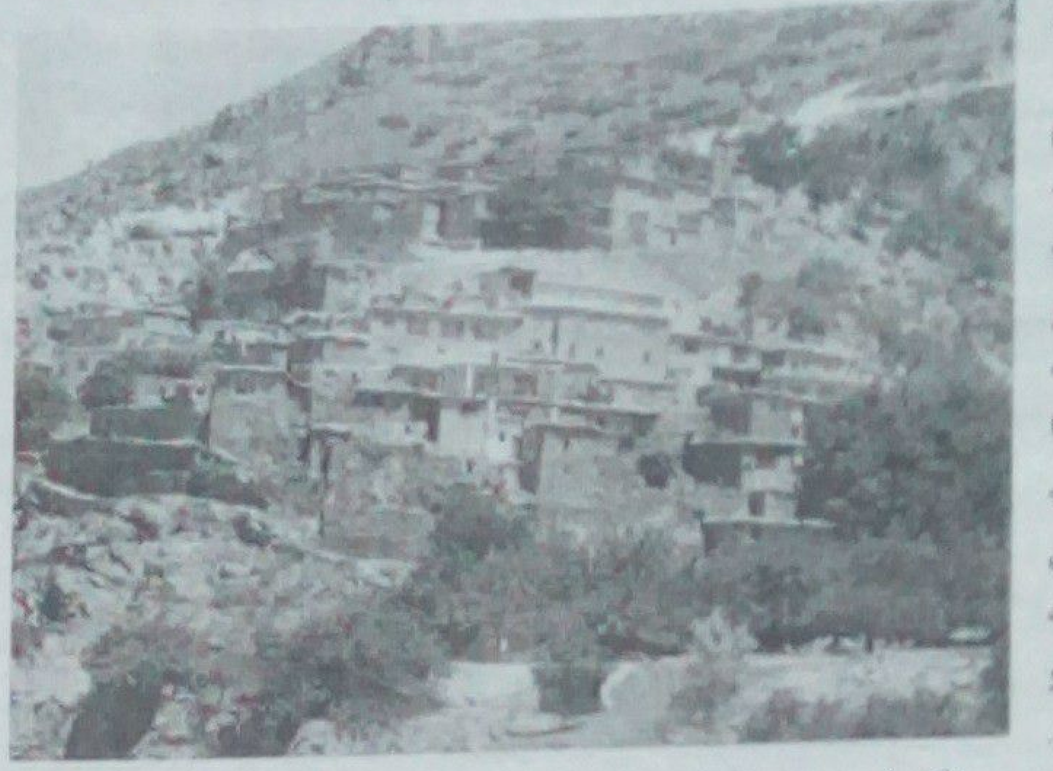

په کې ايښي وو. هغه وايي، د روسانو د يرغل په ورځو شپو کې دومره تکليف ور ونه رسېده، خو له هغې نږدې نس کاله وروسته ور رسېدلی درد به يې هېڅکله هېر نه شي.» روسان مور ته راغلي وو چې مور ته دې لارې وخو بايد ډزې راباندې ونه شي، خو حکومت هم ورته ويلي وو چې دلته درباندې بريد شوني دی، بايد خپل تدابير کلک ونيسي، مور لمانځه ته تياری نيوه، اودس مې وکړ او د دروازې تر درشله مې ځان ورساوه چې ناڅاپه مې په غوږونو کې ګړنګار جوړ شو، يو سکاټ توغندی راغی او د سالنګ په دره کې ولګېد، دا نو روسي پوځيان راوتلي او په سالنګ کې يې عام وژنه پيل کړې وه.» دا به نو اېله د سهار ۲ بجې وخت و، خو څوک پوه هم نه شول چې بېرته څنګه او څرنګه اسمان خپل تور خادر وغوړاوه! ځکه له سهاره تر ماښامه پر روسانو د يو سکاټ لګېدلو په بدل کې له کور، موټر، دوکان، جومات او له بل هر ځايه عام خلک را ايستل کېدل او بيا پرې روسي پوځيانو د مرميو باران جوړاوه.» د مېندو له خنګه يې هم هلکان ايستل او وژل يې، د ماړيګر تر څلور بېمو بجو څوک هم حتی د ځان په حالت نه پوهېده، بلکې هر چا فکر کاوه چې که مرګ او قيامت راغلی، نو دا افت بوازې پر دوی رانازل شوی دی.» په دغه ماښام روسان ولاړل، خو ملک شمس الدين تر ډېرو ورځو پورې د خپلو کليوالو د مړيو په راټولولو اخته و، درې ورځې وروسته ټول شهيدان يو ځای ته راجمع کړای شول، چې وشمېرل شول، نو روسانو د ۱۳۶۷ سالنګيانو خواشانو ليکې غليمل کړي وې، بوازې دا نه بلکې په دغو شهيدانو کې يې د ملک شمس الدين د کورنۍ برخه هم نه وه هېره کړې.» زما پلار، ورور، دوه وريرونه، زما مېرمن، درې اولادونه، اووه د کاکا زامن او نور ډېر بې شمېره کليوال يې زما نه شهيدان کړي وو، په دغې ورځ داسې څوک نه و چې په کور کې ورنه روسانو يو شهيد نه وي پرېښی.» د غم په دغې تورې ورځ د شمس الدين ټول کلی او د سالنګ دره په وينو ولمبېده او اسمان يې په ماتم کې تور خادر واغوست: خو کله چې دوی خپل مړي د اهنګرانو له کلي څخه د اولنګ سيمې ته د ښخولو په نيت يوړل، نو بيا هلته ورته د مزار شريف دهدادي ټلنمې فرقې د مړيو د ښخولو او هديرې جوړولو اجازه نه ورکوله.» بيا مو په همدغې دښته کې يو ډېر کم ځای پيدا کړ او شهيدان مو په کې خاورو ته وسپارل، داهنګرانو کلی مو د اوسېدو وړ پاتې نه شو او د بغلان خنجانو ته راکډه شوو، څلور کاله مو هلته تېر کړل، هيڅ راسره د خدای په نوم هم مرسته ونه کړه او بېرته خپل کلي ته راستانه شوو.» له دې غميزې وروسته، که په سالنګ کې د نورو کورنيو غم له غرونو زورور و، نو پر ملک شمس الدين خو بيا د خپلې کورنۍ د يتيمانو غم بخې اووه اسمانونه راټيټ کړي وو، په بوازې ځان يې د سرېدي ۲ يتيمانو وريرونو او خپلوانو پالنه کوله او دا چاره تر ډېره عمره د ده پر غاړه وه.» اوس هم دا بوج په زړه وړم، هيڅ کومه بشري اداره راغلله او نه يې زما د شهيدانو د کيسې پوښتنه وکړه، اقتصادي ستونزو تر پوزې راوستی يم.» د ملک شمس الدين دوی په کلي او دره کې د روسانو له خوا د خلکو دا وروستی ټول وژنه د دوی د زړه اخرې پرېس و، چې پر دې مظلوم ولس يې وويست، ځکه له دې پېښې دوه ورځې وروسته د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۶مه نېټه د روسانو وروستی پوځي ډلګۍ هم ټيټې سترګې د حيرتانو د بندر په پله واوښته. دا پوځي ډلګۍ د جنرال بوريس ګروموف په مشرۍ رهبري کېده او شانه يې بېخي د لېدلو نه وه نه درلود، جنرال ګروموف په هغو شيبو کې چې د حيرتانو له پله څخه تېرېده داسې ويلي وو: «په دغو وروستيو شيبو کې په خپل بدن کې ستره نيمګړتيا احساسوم، ځکه په خپله مخه کې تورتم او مبهمه راتلونکې او ترشا له منځه تللی تاريخ وينم.» پر روسي لښکرو د افغان ولس دا بريا د روسانو وتل، دومره په آسانۍ سره ترلاسه نه شوه، بلکې د افغان مېړنيو او مجاهد ملت اتلوليو او د افغانستان د خلکو د مليونونو تنو شهيدانو او معلولينو او معيوبينو د وينو برکت و چې دغه پاک او سپېڅلی ارمان ته لاسرسی پيدا شو.

د افغانستان جهاد روسان، دې پايلې ته راوستل چې اقرار وکړي، پر افغانستان د روسانو يرغل يوه ستره ماتې او تېروتنه وه چې د نورو لپاره د عبرت په درس کېدلی شي.

د مشهور هندي شاعر ژړا

دغه فلم د مشهور هندي ځغاستونکي ملکها سنګ د ژوند کيسه کوي. په دې وروستيو کې د هندي فلمونو لپاره د شاهکار سندرو ليکوال مشهور شاعر جاويد اختر په عام محضر کې وژړل. د نوموړي د ژړا سبب د نوموړي د خپل زوی فرحان اختر فلم دی. دغه «فلم بهاګ ملکها بهاګ» نوميږي فرحان اختر د خپل پلار د ژړا په باب د خسرو

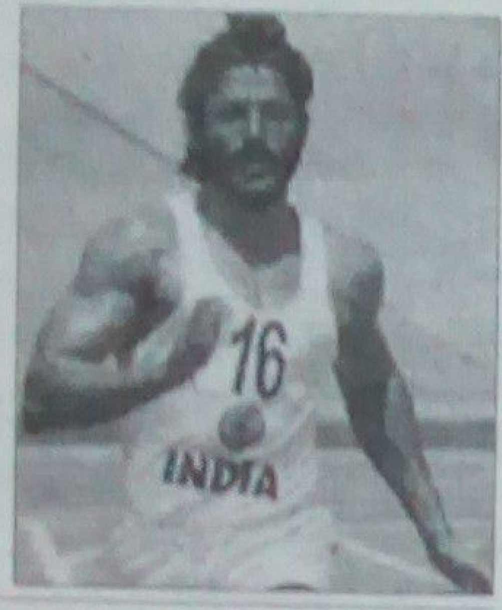

پر مهال وويل، چې دغه فلم د هندوستان د مشهور ځغاستونکي، اتهليټ ملکها سنګ د ژوند په باب جوړ شوی. د هغه په وينا د فلم ليدو پر مهال چاپې زما پلار له د خپل ژوند هغه شېبې ور په زړه شوې، چې له ډېرو سترو ستونزو يې تېر د صبر کاسه په لېکو رېدلو وه. هغه زياته کړه «پلار مې له داسې سختيو ګاللو او پر له پسې هڅو او هاند وروسته يوه په پلې پسې برياوې تر لاسه کړې، د هغې جګړې او ورسره مخالفتونو په ياد ولو سره چاپې و نه توانېد خپل شديد احساسات کابو کړي. هغه له چاپې د خپل ژوند د مبارزې له کړاوه ډک ورځې ورپه زړه شوې «جاويد اختر دا مهال د هندي سينما له وتليو سکرېپټ ليکوالو او شاعرانو څخه يو دی

يوې ترکۍ نجلۍ له کېلې پلاستيک جوړ کړ

د ترکيې د استانبول د يوې لېسې زده کوونکې له دوه کاله څېړنې وروسته بريالۍ شوه چې د کېلې له پوستکي څخه پلاستيک جوړ کړي. د فرانس پرېس خبري اژانس د راپور له مخې شپاړس کلنه اليف بيلګرين توانېدلې چې د کېلې له پوستکي څخه داسې پلاستيک جوړ کړي چې د کېلو او سېمولو د پوښلو لپاره پکارېږي حاضر دمه پلاستيک تر ډېره حده له تېلو جوړېږي خو د اليف بيلګرين اختراع، چې د امريکا د ساينټيفيک په نوم ساينسي مجلې تاييد کړې، د چاپېريال د ککړولو له مخنيوي سره مرسته کولی شي له تېلو څخه جوړېدونکي پلاستيکونه د هوا او چاپېريال د ککړولې تر ټولو مهم عامل ګڼل کېږي بيلګرين وايي چې د نوبل د جايزې ګټونکې ملالۍ کوټک يې ايډيال شخصيت دی الفې بيلګرين له د پنځوس زره ډالرو سکالرشيپ ورکړي څو دا خپلو علمي او ساينسي کارونو ته دوام ورکړای شي

ښځه او ټولنه

لاسته راوړنې لا زياتې هڅې غواړي

د ملګرو ملتونو د ماشومانو د ملاتړ سازمان (يونيسف) دفتر د مېندو د وضعيت په اړه خپل څوارلسم نړيوال راپور په کابل کې خپور کړ.

دا دفتر هر کال يو راپور خپروي، تر څو د ۱۷۶ هېوادونو د مېندو او نويو زېږېدليو ماشومانو روغتيايي وضعيت څرګند او د ښه والي لپاره يې هڅې وشي. د دې دفتر د ۲۰۱۳ کال په راپور کې د افغانستان د مېندو د وضعيت په ښه کېدو کې خورا زيات پرمختګ ليدل شوی چې د خوښۍ وړ دی. په تېرو کلونو کې افغانستان يو له هغو لسو هېوادونو څخه و، چې د مېندو او ماشومانو روغتيايي وضعيت پکې خورا بد و، خو اوس دا هېواد توانېدلی چې له ډېر بد وضعيت څخه د نړۍ د دېرشو بدو هېوادونو په کتار کې راشي. په تېرو کلونو کې به له هرو ۱۰۰۰۰۰ مېندو څخه ۱۶۰۰ تنه يې د ماشوم د زېږولو پر مهال له نړۍ څخه تللې، خو اوس له هرو ۱۰۰۰۰۰ څخه ۳۲۷ تنه مېندې خپل ژوند له لاسه ورکوي. د ماشومانو د ملاتړ د دفتر مسوول اکبر ساووون وايي، د نويو زېږېدليو ماشومانو روغتيايي وضعيت ښيي چې د مېندو او دغو ماشومانو د روغتيايي وضعيت له ښه کېدو سره سره په دې لار کې لا زياتو هڅو ته اړتيا ده. د نوموړي په خبره، په هېواد کې د مېندو د روغتيايي وضعيت د ښه کېدو په لار کې د پرمختګ علتونه روغتيايي مرکزونو ته لاسرسی او د دې مرکزونو زياتوالی، د مېندو د پوهاوي د کچې لوړوالی او د ماهرو قابله ګانو په موجوديت کې د ماشوم زېږول دي.

هغه د دې لاسته راوړنې په اړه چې زموږ هېواد د ۱۷۶ هېوادونو له ډلې څخه په ۱۴۶ م کتار کې دی، وايي «د مېندو د مړينې د کچې راټيټېدل، له زېږون څخه دمخه د ستندرډې پالنې برکت دی. د روغتيايي پاملرنو او آسانتياوو په کچه کې زياتوالی، له دې آسانتياوو څخه د مېندو د ګټې اخيستنې په کچه کې زياتوالی، د ژوند په معيارونو کې د ښه والي رامنځته کېدل د دې پرمختګ مهم علتونه دي»

د پام وړ، خو لږ بدلون

د ۲۰۱۳ کال دا راپور همدارنګه ښيي چې د مېندو لپاره تر ټولو ښه هېواد فنلند او تر ټولو بد هېواد کانګو دی. د دې راپور پر بنسټ، مخکې نږدې به له هرو ۴ تنو ماشومانو څخه يو تن يې ۵ کلنۍ ته له رسېدو څخه دمخه خپل ژوند له لاسه ورکاوه، خو نن له هرو ۱۰ تنو ماشومانو څخه يو تن يې له منځه ځي. د همدې سازمان د شمېرو له مخې، مخکې تر دې به په سلو کې ۱۹ زېږونونه د ولادي د برخې د يو ماهر په موجوديت کې سرته رسېدل، خو اوس په سلو کې ۳۴ زېږونونه د قابله ګانو په موجوديت کې سرته رسېږي سره له دې چې په سلو کې ۹۰ مېندې د زېږون ترمنځ د واټن له مېتود څخه باخبره دي، خو بوازې په سلو کې ۱۶ له دې مېتود څخه کار اخلي او همدا وجه ده چې هره افغانه مور په منځنۍ توګه ۶ ماشومان لري.

د نرسانو کمه شمېره

د مېندو د مړينې د کچې په لوړوالي کې يو مهم علت د نرسانو کمه شمېره ده. که څه هم نن سبا د افغانستان په کوټ کوټ او روغتيايي سيستم کې نږدې ۵۵۱۱ تنه ښځينه او نارينه نرسان شته، خو د روغتيا وزارت دا شمېره کمه ګڼي او وايي، بايد په سلو کې اتيا نه ورسېږي. په عامې روغتيا وزارت کې د روغتيايي خدمتونو د وړاندې کولو د برخې مرستياله ناحيه طارق له افغانو کورنيو غواړي چې خپلو نجونو ته اجازه ورکړي، څو نرسنګ زده کړي، ځکه د دې په وينا، د افغانستان په دوديزه ټولنه کې ډېر نارينه دې ته نه حاضرېږي چې خپله خور يا مور نارينه ډاکتر يا نرس ته ورولي «د ښځينه نرسانو شمېر په هېواد کې ډېر کم دی، په تېره بيا په لېرې پرتو سيمو او ولسواليو کې» نوموړې وايي. د موجوده ښځينه او نارينه نرسانو شمېر ۵۵۱۱ ته دې چې دا د هېواد د اړتيا په سلو کې ۵۰ هم نه شي پوره کولای» او که جنسيت ته هم پاملرنه وکړو، نو دا شمېر په سلو کې ۸۰ کم دی» د کابل پوهنتون د معالجوي طب د پوهنځي مشر ډاکتر سيد قمرالدين حافظ په دې باور دی چې نن سبا د روغتيايي خدمتونو د وړاندې کولو لپاره د مسلکي او باظرفيته نرسانو سخته اړتيا ده، ځکه د هغه په باور د درملنې د بهير په ښه ترسره کېدو کې نرسان ستر رول لوبوي. د عامې روغتيا وزارت ادعا کوي چې په هېواد کې د ښو روغتيايي خدمتونو په وړاندې کولو او ښې پالنې سره توانېدلي چې د مېندو او ماشومانو د مړينې کچه راټيټه کړي. د معالجوي طب رئيس ډاکتر سيد قمر الدين حافظ وايي، د لوړو زده کړو وزارت په مرسته به د نرسانو لپاره د لېسانس او حتی د امکان په صورت کې د ماسټرۍ زده کړو پروګرام هم ولري، خو تر ټولو ستره ستونزه د امنيت نه شتون دی چې په ورکېدا سره به يې د نرسانو او قابله ګانو شمېر هم زيات شي. نوموړی د دولت له مخالفو ډلو نه غواړي چې امنيت ته دې ګواښ نه متوجه کوي، تر څو په لرې پرتو سيمو کې د نرسانو د روزنې شرايط برابر شي. د استقلال روغتون د نرسنګ د برخې يو تن مسوول نجيب وايي، د نرسانو ستونزې هومره هم نه دي چې ويل کېږي. د هغه په وينا، نن سبا د روغتيا وزارت په مرسته نرسنګ ستندرډېږي او تر يوه حده ستندرډ شوي هم دي. «نرس د طب لپاره د ملا د تير حيثيت لري او د ناروغانو خدمتګاران دي، خو په خلکو کې د پوهې د ټيټې کچې له کبله ورسره ناسم چلند کېږي، خلک نرسانو ته د سپکاوي په سترګه ګوري، پر ډاکټرانو او نرسانو لفظي او فزيکي بريدونه شوي، خلک بايد له دوی سره سم چلند وکړي.» اوسمهال په ټول هېواد کې د قابله ګانو شمېر ۳۵۰۰ تنو ته رسېدلی او افغان چارواکو دا هوډ کړی چې تر ۲۰۱۶ کاله پورې به دا شمېره ۶۵۰۰ تنو ته ورسوي نن ورځ په افغانستان کې د هرو ۱۰ زرو تنو ته لپاره يو ډاکټر موجود دی، په داسې حال کې چې نړيوال معيار د هرو ۱۰ زرو تنو لپاره ۲۳ ډاکټران دي، په سلو کې ۲۵ روغتيايي کارکوونکې ښځې دي او د هېواد له هرو څلورو روغتيايي مرکزونو څخه يو يې د ښځينه روغتيايي کارکوونکو له کمۍ سره مخ دی.

د مېندو بله روغتيايي ستونزه

د غبرګولي په ۱۲مه د ولادي فيستولا د له منځه وړلو نړيواله ورځ په کابل کې په داسې حال کې ولمانځل شوه چې د عامې روغتيا وزارت د چارواکو په وينا، له هرو پنځو تنو ښځو څخه چې اسدادي زېږون کوي، يوه يې د ولادي فيستولا له ناروغۍ سره مخ وي

د عامې روغتيا وزيره ډاکتره ثريا دليل وايي، ولادي فيستولا بوازې يوه روغتيايي ستونزه نه ده، بلکې د دوديزو، ټولنيزو او اقتصادي بعدونو درلودونکې ده چې زياتره بې وزلې او بې سواده ښځې ترې اغېزمنې کېږي.» د همدې لپاره لازمه ده چې د ښځو د پوهې کچه د هغوی د روغتيا او د امېدوارۍ د دورې په اړه زياته شي.» د هغې په وينا، د هېواد د نفوسو له شمېرې څخه په سلو کې شل امېدوارې ښځې جوړوي چې له دې ډلې څخه ډېره کمه شمېره بوازې يو ځل له زېږون څخه مخکې روغتيايي خدمتونو ته لاسرسی لري، خو نوموړې دا هم زياتوي چې په تېرو پنځو کلونو کې د عامې روغتيا وزارت د ډاکترانو او پرستارانو له خوا په ولادي فيستولا د اخته ۵۵۵ ناروغانو درملنه شوې ده. زموږ په هېواد کې د ولادي فيستولا د ناروغۍ د درملنې بوازې دوه مرکزونه د ملالۍ او کيور په روغتونونو کې د ملګرو ملتونو د نړيوال سازمان د وجهي صندوق په مرسته فعاليت لري چې د ناروغانو د درملنې تر څنګ د هغوی د درملو لګښت او نور لګښتونه، لکه د لارې د کرايې لګښت هم د دې صندوق له خوا ورکول کېږي.

اغېزمنې لاسته راوړنې

له ۲۰۰۳ ميلادي کال راپدېخوا نړيوال بانک د افغانستان د بيارغونې له صندوق سره يوځای په ټولېز ډول د روغتيا له سکتور سره ۳۳۵ ميليونه ډالره مرسته کړې ده. ټاکل شوې ده چې د افغانستان د بيارغونې د صندوق تمويلوونکي د اروپايي اتحاديې په ګډون ۲۷۰ او افغان دولت ۳۰ ميليونه ډالره نور د دې پروژې د تمويلولو لپاره برابر کړي. د عامې روغتيا وزارت چارواکي وايي، په تېرې يوې لسيزې کې په ۱۱ هغو ولايتونو کې د روغتيايي مرکزونو شمېر درې برابره زيات شوی چې د نړيوال بانک له خوا د تمويل شوېو پروژو تر پوښښ لاندې دي، يعنې د روغتيايي مرکزونو شمېر له ۱۴۸ نه ۳۲۴ مرکزونو ته رسېدلی، له ۲۰۰۰۰ څخه زياتو سيمه ييزو روغتيايي کارکوونکو چې نيمايي يې ښځې جوړوي، لازمې مسلکي زده کړې تر لاسه کړې او د هېواد بېلابېلو سيمو ته لېږل شوي چې په پايله کې يې د زېږونونو ترمنځ د واټن راوستو لپاره روغتيايي مشورې د ښځو او واکسين ته د ماشومانو لاسرسی زيات شوی دی. د هغوی په وينا د يادې پروژې له پيل څخه دمخه د روغتيايي مرکزونو او روغتيايي ښځينه کارکوونکو شمېر په سلو کې ۲۵ و او اوس په سلو کې ۷۴ ته لوړ شوی دی، همدارنګه د روغتيايي فعالو مرکزونو شمېر له ۴۹۶ مرکزونو څخه بانديې ۲۰۰۰ مرکزونو ته رسېدلی چې دې ټولو فعاليتونو په هېواد کې د ماشومانو د روغتيا د ساتنې او د مېندو د مړينې د کچې په راکمېدو کې مهمه ونډه لرلې ده. له وروستيو پرمختګونو سره سره د روغتيا برخه زموږ په هېواد کې له زياتو ستونزو سره مخ ده، د نويو زېږېدليو ماشومانو او له پنځو کالو څخه د کم عمره ماشومانو د مړينې او د ماشومانو د خوارځواکۍ کچه د نړۍ د نورو هېوادونو په پرتله لوړه ده. په سلو کې ۵۵ له پنځو کلونو څخه کم عمره ماشومان له مزمنې خوارځواکۍ څخه

رنځ وړي او ښځې او ماشومان د ويټامينونو او منرالونو له جدي کمښت سره مخ دي. همدارنګه په هرو دوو ساعتونو کې يوه افغانه ښځه يا نجلۍ له امېدوارۍ سره د تړلو علتونو له کبله خپل ژوند له لاسه ورکوي او د دې يو علت دا دی چې نجونې له بلوغ ته رسېدنې وروسته واده ته مجبورېږي او په داسې حال کې ماشوم زېږوي چې هغې لا پخپله هم ښېره وده نه وي کړې

غ. ملاحت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپورت نړۍ

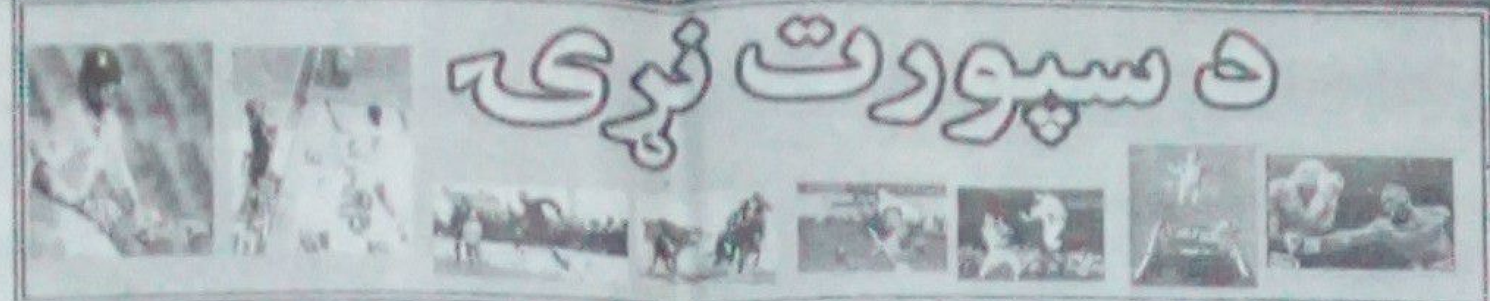

افغان اولمپیک کمېټې پرمختیايي بودجه نه ده لګولې

د افغانستان د اولمپیک د ملي کمېټې مشر د یو شمېر لوبغاړو د سرټکولو او د کلني پرمختیايي بودجې د نه لګولو له کبله ولسي جرګې ته غوښتل شوی و. پر ظاهر اغبر داسې تورونه

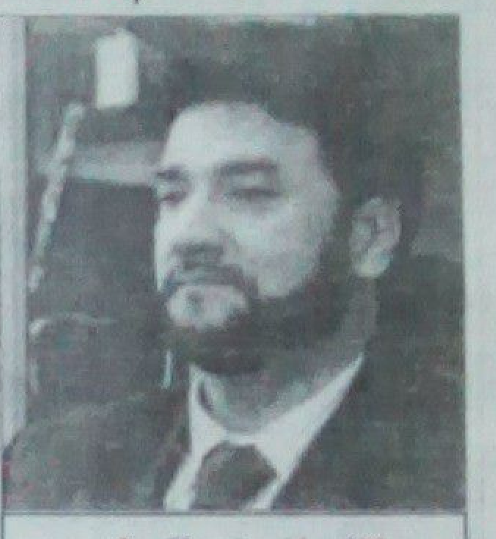

پر ښاغلي اغبر تور لګېدلی چې ګواکې نړیوالو سیالیو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې د مور او مېرې چلند کوي

پورې شوي چې ګواکې نړیوالو لوبو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې دوه مخیزه چلند کوي، بله دا چې وايي په ۱۳۹۱ لمریز کال کې ایله د ۳۱ سلنې پرمختیايي بودجې پر لګولو توانېدلی دی. د اولمپیک د ملي کمېټې مشر دا تورونه رد کړي دي. د ولسي جرګې د روغتیا او بدني روزنې کمیسیون د اولمپیک د ملي کمېټې مشر ظاهر اغبر له نړیوال اولمپیکه د برونزو مډال راوړونکي افغان لوبغاړي روح الله نیکپا او یو شمېر نورو لوبغاړو د شکایتونو پر بنسټ ورغللی و. پر ښاغلي اغبر دا تور هم لګېدلی چې ګواکې نړیوالو سیالیو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې د مور او مېرې چلند کوي. د افغانستان د اولمپیک د ملي کمېټې مشر ظاهر اغبر په ده لګېدلي تورونه بې بنسټه وبلل او بي بي سي ته یې وویل چې د لوبغاړو د نیوکو پر اړه مخامخ له هغو سره غږېدلی دی. د افغانستان د اولمپیک ملي بنسټ مخکې له دې هم له لوبغاړو سره په دوه مخي چلند تورن شوی و. همدا راز د اداري درغلیو او د فدراسیونونو د مشرانو د ټاکلو په برخو کې له نیوکو سره مخامخ و او یو ځل خو دا قضیه لویې څارنوالۍ ته هم رسېدلې وه. خو د یاد شوي بنسټ مشران دا ټول تورونه ردوي

کرېکټ د ښوونځیو په نصاب کې شاملېږي

د افغانستان د پوهنې وزارت په پام کې لري چې په راتلونکي کال کې کرېکټ د ښوونځیو په تعلیمي نصاب کې ورزیات کړي. دغه هدف ته د رسېدو لپاره د افغانستان د کرېکټ بورډ او د ښوونې وزارت ترمنځ یو تړون هم لاسلیک شوی دی. له شک پرته چې په تعلیمي نصاب کې د کرېکټ ورزیاتول دغې لوبې ته لا ډېر ځوان مینه وال ورمات کړي او د دې ترڅنګ بیا یې ځینې پام وړ او مهم لوبغاړي هم له دغې لارې وموندل شي. په پام کې ده چې کرېکټ له دوهم ټولګي نیولې تر دوولسم ټولګي پورې په تعلیمي نصاب کې ورزیات شي. د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرائیوي مشر نور محمد مراد بي بي سي ته ویلي "له دوهم تر شپږم ټولګي پورې به زده کوونکو ته د کرېکټ اساسي زده کړې ورښودل کېږي، او له شپږم تر دوولسم ټولګي پورې به یا عملي

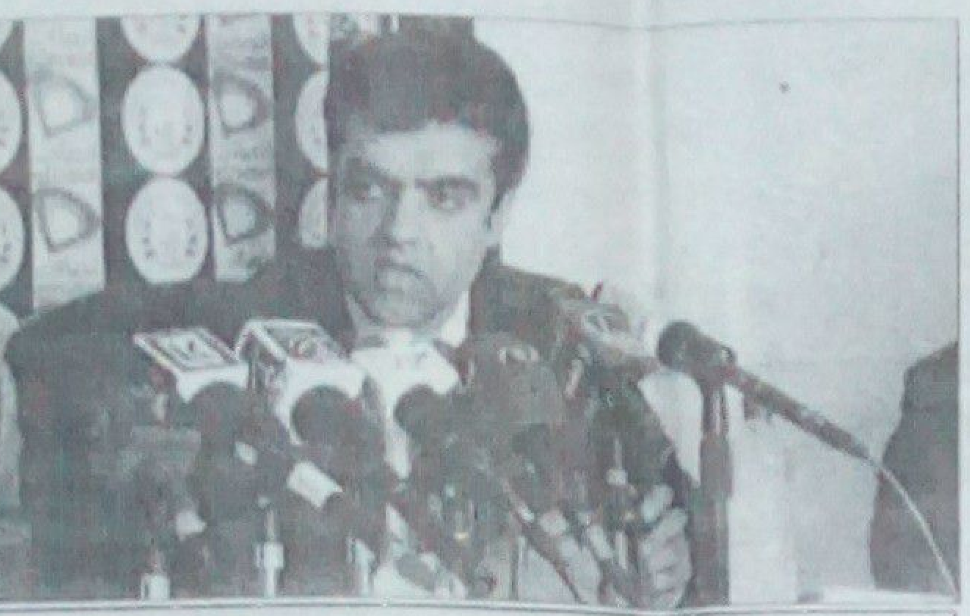

د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرائیوي مشر نور محمد مراد بي بي سي ته ویلي "له دوهم تر شپږم ټولګي پورې به زده کوونکو ته د کرېکټ اساسي زده کړې ورښودل کېږي

کرېکټ ور ښودل کېږي چې دا د نویو لوبغاړو د موندلو او د روزنې پړاو هم بلل کېږي." ښاغلي مراد وویل ډېر ژر به د دغه نوي سپورتي نصاب د چمتووالي لپاره د ښوونې وزارت او کرېکټ بورډ څخه ګډه یوه کمېټه جوړه شي، کمېټه به د دغه نوي مضمون لپاره نوي ښوونکي او په کرېکټ پوه کسان پیدا کوي او ځانګړې روزنه به ورکوي. نوموړي وویل هیله یې دا ده چې کرېکټ په راتلونکي تعلیمي کال کې په کابل کې په ځینو ښوونځیو کې تدریس شي او وروسته به یې نورو ولایتونو ته هم ور وغځول شي. افغان کرېکټ بورډ وايي له دغه کار څخه یې هدف دا دی چې کرېکټ ښوونځیو ته بوسي له دا چې زده کوونکي د کرېکټ لوبې لپاره ځېل درسونه پرېږدي او له ښوونځیو د باندې را ووځي. که څه هم بیا یې ډېر وخت له اړینا وي چې د ښوونځیو په کچه پیاوړي لوبغاړي ترلاسه شي، خو د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرائیوي مشر نور محمد مراد وايي، دوی په لنډ وخت کې د ښوونځیو په کچه د کوم پیاوړي لوبغاړي موندل نلري، بلکې هدف یې دا دی چې په راتلونکي یوه دوه لسیزو کې د افغانستان د کرېکټ ملي لوبډله د ښوونځیو له زده کوونکو لوبغاړو جوړه وي. ښاغلي مراد وویل "موږ غواړو چې په راتلونکو نو. شلو کلونو کې د ښوونځیو په کچه د حمید حسن، محمد نبي، شاپور زدران، نوروز منګل او داسې نورو پیاوړو اوسنیو لوبغاړو په څېر لوبغاړي ولرو، داسې چې کرېکټ یې په افغانستان کې زده کړې وي، له ښوونځیو یې را پیل کړې وي او بلاخره په ټوله مانا د کرېکټ له اړخه د افغانستان تولید وي."

د افغانستان په اوسنۍ ملي لوبډله کې ډېرو لوبغاړو له هېواده د باندې په خاص ډول په پاکستان کې د کډوالۍ پر مهال دغه لوبه زده کړې ده. افغانستان هغه هېواد دی چې په تېرې یوې لسیزې کې د کرېکټ په برخه کې د پام وړ او حیرانوونکې لاس ته راوړنې لري. افغانانو دوه وارې په نړیوالو شل اوریزو سیالیو کې لوبه وکړه او وځلېدل. د دې ترڅنګ یې په ۲۰۰۹ کال کې د کرېکټ د یو ورځنیو نړیوالو لوبو کولو امتیاز هم ترلاسه کړ. افغانستان په ۲۰۱۵ کال کې د کرېکټ یو ورځني نړیوال جام ته د لار موندلو په موخه دراتلونکې اګست میاشت کې نمیبیا ته ځي چې له دغه هېواد سره ځېل بخت وازمويي

د افغانستان په اوسنۍ ملي لوبډله کې ډېرو لوبغاړو له هېواده د باندې په خاص ډول په پاکستان کې د کډوالۍ پر مهال دغه لوبه زده کړې ده

روژه، مسلمانان او د انګلستان مخکښ فوټبال لیګ

دوې لسیزې وړاندې د انګلستان د فوټبال په مخکښ لیګ یا پریمیرشیپ کې یواځې یو مسلمان لوبغاړی و. هغه لوبغاړی نعیم نومېده چې اصلاً د اسپانیا اوسېدونکی و او د لندن په ټاټنهم کلب کې لوبېده. اوس ۴۰ مسلمان لوبغاړي دغه لوبه کوي چې د نړۍ له بېلا بېلو هېوادونو راغلي دي. د نیوکاسل په لوبډله کې تېر کال دوه مسلمان لوبغاړي دیمبا با او پیا سیسې لوبېدل که به هر یوه ګول وکړ نو د لوبغالي یوه کونج ته به لاړل او سجده به یې وکړه چې د لوی څښتن مننه یې وکړي. دوی دواړه د سېنیګال مسلمانان دي چې یو یې تېر اوس د لندن چلسي کلب ته راغلی دی. دیمبا با وايي دی د خپل مذهب په باب جدي فکر کوي او هېرولی یې نه شي پنځه وخته لمونځ او روژه د خپلو فوټبال روزونکو په ګومان چې جهله مسلمان نه دي حورا سخت کار دی. خو د لوبغاړو استعداد دغه روزونکي اړباسي چې څه و نه وايي او د دوی دین او عبادت ورسره وزغمي. مسلمانو لوبغاړو ته کلبونه حلاله ډوډۍ برابروي، د نورو لوبغاړو خلاف دوی ته د لمانځه لپاره ځانګړی ځای جوړوي او د عبادت وخت او ځای هم ورکوي. تر دې وروستیو پورې به د لوبې غوره لوبغاړي ته د شرابو نوی بوتل د جایزې په توګه ورکول کېده خو کله چې د عاج ساحل لوبغاړي یحیی توري د شرابو د بوتل له اخیستلو انکار وکړ او دغه دود ختم شو. د لوبې غوره لوبغاړي ته [illegible]

په ۲۰۱۲ کال کې چې د لیورپول کلب یو کپ وګاټه او لوبغاړو له خوښۍ پر یو بل شراب شیندل د ټولو پام شو چې د لوبډلې ډاکټر مسلمان دی له خوښۍ ووت چې د شرابو څاڅکي یې پر جامو و نه لوېږي. د سرخوږي بله خبره د اعلانونو ده چې د شرابو د شرکتونو او یا د قمار وهلو د ادارو پر اعلان ځینې لوبغاړي خوښ نه دي. ځینې لوبغاړي چې له مذهبي پلوه دا ډول اعلان پر جامه نه غواړي، هغه کمیس نه اغوندي تر همدې ځایه کلبونه او لوبغاړي سره خوښ دي خو روژې ستونزه پیدا کړې ده. ځینو ته پوښتنه پیدا شوې چې لوبغاړي دې څرنګه ۱۸ ساعته بې خوړو او اوبو وي او بیا دې هم ۹۰ دقیقې په لوبه وکولای شي. ځینې مسلمان لوبغاړي د تمرین پر وخت روژه نیسي او د لوبې پر وخت یې نه نیسي خو نور بیا وايي چې د لوبو په ورځو به یې هم نیسي. د لندن د ارسنل کلب ۲۷ کلن تکړه لوبغاړی ابو دیابي چې د فرانسې په ملي لوبډله کې هم لوبه کوي وايي "کلب ته ښه ورځ دا ده چې زه روژه و نه نیسم خو زما په نظر خیر دی نو اوس زما د پرېکړې درناوی کوي"

۲۸ کلن دیمبا با وايي په تېرو کلونو کې د روژې په تړاو ورسره ځینې روزونکي خوښ نه وو خو دی په خپل نظر ټینګ و "هر روزونکی چې په خوښ نه و ما به ورته وویل، ګوره زه به روژه نیسم او بیا به هم به لوبه کوم که مې لوبه نه وه مه مې لوبوه" سږ کال روژه داسې وخت پای ته رسېږي چې د انګلستان د مخکښ فوټبال لیګ لوبیز کال به پیلېدا دی ځینې کلبونه اندېښمن دي چې د تمرینونو پر وخت به د دوی مسلمان لوبغاړي به چمتووالی ونه کړي او د لوبیز کال په پیل کې به و نه ځلېږي

اوس ۴۰ مسلمان لوبغاړي دغه لوبه کوي چې د نړۍ له بېلا بېلو هېوادونو راغلي دي

۵۴ کلن افغان پر بایسکل عربستان ته ځي

۵۲ کلن امیر محمد چې په ږیره کې یې تر تورو وېښتو سپین زیات دي، په ونه جګ او یو کلیوال کس دی، سعودي عربستان ته یې پر بایسکل د سفر کولو

امیر محمد له دې سره چې یو بوډا یانې شوی، له تېرو دوولسو کلونو راهیسې د کندهار ښار په هوټلونو کې اشپزي هم کوي.

نیت کړی. د کندهار دارغنداب ولسوالۍ اوسېدونکی اوس په ښار کې اوسېږي. او غواړي په دغه کار سره نړۍ ته د سولې پیغام ورسوي. هغه وايي، چې افغانستان په ځانګړي ډول کندهار د ترهګرو، جګړو او نښتو یې نو کو ځای نه، بلکې د ښاغلو هوډمنو کسانو ځای ده. نوموړي د خپل دغه اوږده سفر لپاره یو سپورتي بایسکل هم اخیستی امیر محمد وايي، دی به د ایران، عراق او کویټ له لارې د دوو میاشتو په ترڅ کې سعودي عربستان ته ځان ورسوي چې دده په خبره هره ورځ به ۱۵۰ کیلومتره لاره پر بایسکل ووهي. «کله چې سعودي عربستان ته ورسېږم. لومړی به د اسلام د ستر لارښود حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د روضې زیارت وکړم او بیا به نړیوالو ته ووایم چې افغانان شر خوښوونکي نه، بلکې سوله خوښوونکي او امن غواړي.» امیر محمد له دې سره چې یو بوډا یانې شوی، له تېرو دوولسو کلونو راهیسې د کندهار ښار هوټلونو کې اشپزي هم کوي. هغه وايي، یاد سفر یې له سرو ارمانونو یو دی چې پوره کېدو ته یې یو شمېر کندهاري وکیلانو او دغه ډول د دغه ولایت د سپورت او بدني روزنې مسولینو اوږه ورکړې. امیر محمد وايي، له دې وړاندې یې د هېواد ټولو ولایتونو ته پر بایسکل سفرونه کړي، او د سفر پرمهال له ډېرو خوږو او ترخو شېبو سره هم مخ شوی دی. په تېرو څو کلونو کې یو شمېر نورو افغانانو هم پر بایسکل یو شمېر هېوادونو ته ورنه اوږده سفرونه کړي. خو دا لومړی ځل دی چې نسبتاً د پاخه عمر یو کس پر بایسکل سعودي عربستان ته د سفر هوډ لري

د پاکستان د کرېکټ لوبډلې ویسټ انډیز ته ماتې ورکړه

په ګیانا کې د پنځو یوه ورځنیو لوبو په لړ کې پاکستان خپله لومړۍ لوبه له ویسټ انډیز څخه وګټله. یاده لوبه، چې د یکشنبې په ورځ د

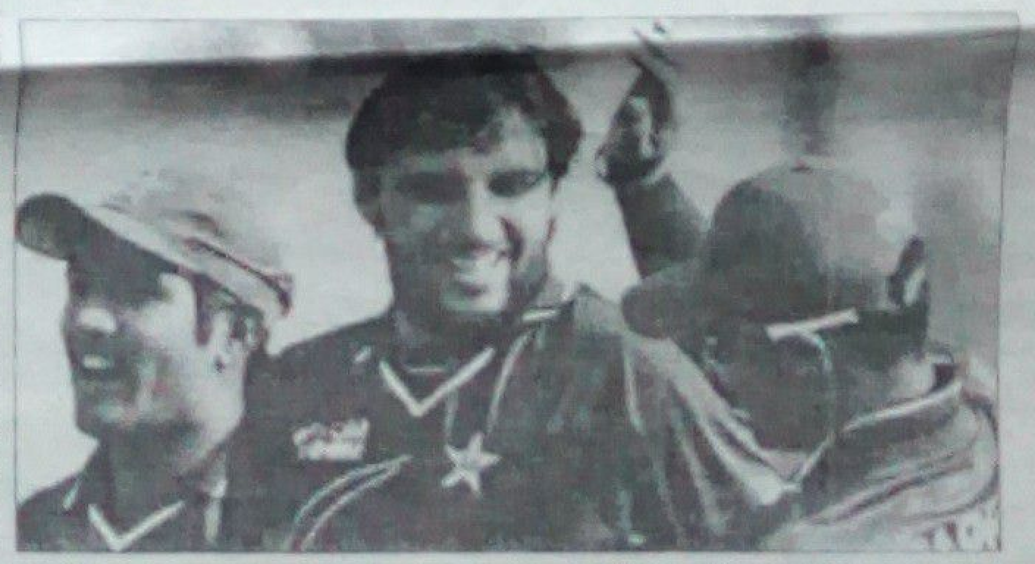

ویسټ انډیز ګیانا په نړیوال لوبغالي کې وشوه، پاکستان خپلې سیالې لوبډلې ته په ستر توپیر ماتې ورکړه. بیا ویسټ انډیز وګټله او خپلې سیالې لوبډلې، پاکستان، ته یې د توپ وهنې بلنه ورکړه. پاکستان په پیل کې خپل لوبغاړي ژر ژر له لاسه ورکړل. پاکستان ۴۷ منډې کړې وې چې پنځه لوبغاړي یې سوځېدلي وو، خو مصباح الدین او شاهد افریدي په لوبه وکړه دوی د پاکستان د منډو شمېر تر ۱۶۷ پورې ورساوه. د پاکستان د لوبډلې کپتان مصباح الحق په ۱۲۱ توپونو باندې ۵۲ منډې او شاهد افریدي په ۵۵ توپونو باندې ۷۶ منډې جوړې کړې د پاکستان ملي لوبډلې د نهو لوبغاړو په سوځېدلو په ۵۰ اوورونو کې د ۲۲۴ منډو هدف وټاکه. خو د ویسټ انډیز توپ وهونکي د پاکستان توپ اچوونکو ته ټینګ نشول. د دوی ټول لوبغاړي د ۹۸ منډو له جوړولو وروسته وسوځېدل. په دې توګه پاکستان دا سیالي په ډېر توپیر وګټله. په پای کې د لوبې غوره لوبغاړی شاهد افریدي وټومول شو. نوموړي په ۵۵ توپونو باندې ۷۶ منډې وکړې. یاده دې وي چې پاکستان به د ویسټ انډیز په دوره څلور نورې یوه ورځنۍ او دوه - دوه شل اوریزې لوبې وکړي

روح الله نېکپا د مکسیکو په سیالیو کې ګډون نه کوي

د تمرین او بیجینګ په اولمپیک کې مډال ګټونکي روح الله نیکپا د مکسیکو د تکواندو په نړیوالو سیالیو کې له ګډون کولو ډډه کړې ده. وايي د افغانستان د تکواندو په فدراسیون کې زیاتې ستونزې دي او که همداسې دوام وکړي نو په هیڅ ډول رسمي سیالیو کې برخه نه اخلي. له کابله د بي بي سي خبریال حفیظ الله معروف په راپوټ کې د افغانستان د المپیک ملي کمېټې چارواکو له قوله ویل شوي، چې وايي ښاغلي نیکپا د شخصي لاملونو له کبله په دغو سیالیو کې له ګډون کولو ډډه کړې ده. د بیجینګ او لندن په اولمپیک لوبو کې د افغانستان لپاره د برونزو مډال راوړونکي روح الله نیکپا وايي، له یوې میاشتې راهیسې د افغانستان تکواندو فدراسیون کې حالت سم نه دی او تمرین نه شي کولای که څه هم ښاغلي نیکپا د دغو حالاتو په اړه څه نه وايي، خو له بي بي سي سره یې په خبرو کې د دغه فدراسیون له نوکمیر چلند نه شکایت کړی او وايي له همدې امله د جولای په پنځلسمه د تکواندو په نړیوالو سیالیو کې چې په مکسیکو کې جوړېدونکي دي، برخه نه اخلي. "یو لړ ستونزې پیدا شوې وې او زما روزونکو له تمرین راکولو لاس اخیستی و. موږ په تمرین کولو کې بې سرپرسته وو دې زما او د نورو لوبغاړو پر روحیې منفي اغېز کړی و، چې تمرین وکړو او د سیالیو لپاره چمتووالی ونیسو. هیله من یم چې نه د کوم ځای یې او زه د کوم ځای یم. یوې خوا ته پرېږدو او ملي فدراسیون ته ملي فکر وکړو."

روح الله نیکپا خبرداری ورکوي، که د تکواندو په فدراسیون کې حالت په همدغه ډول روان وي، نو ښایي په هیڅ رسمي سیالیو کې برخه وا نخلي. خو د افغانستان د المپیک ملي کمېټې ویاند مجیب الله رحماني په دغو فدراسیونو کې ستونزې نه مني او وايي چې روح الله نیکپا د شخصي ستونزو له امله د مکسیکو په سیالو کې له برخې اخیستو ډډه کړې "روح الله نیکپا په پښو کې ستونزې لري، دا رنګه غواړي واده وکړي نو نه شي کولای د تکواندو لوبو ته ادامه ورکړي. او له همدې امله یې څو ورځې وړاندې خپله استعفا وړاندې کړه. موږ نه غواړو چې د روح الله نیکپا په څېر اتلان لوبه پرېږدي." ښاغلي رحماني وايي، د المپیک ملي کمېټې د افغانستان مډال راوړونکو لوبغاړو ته ډېر امکانات برابر کړي او د ښاغلي نیکپا د ستونزو حل لپاره یې ځانګړی کمېسیون ټاکلی دی. ټاکل شوې په مکسیکو کې د تکواندو نړیوالې لوبې په راتلونکو څلور ورځو کې پیل شي او له افغانستانه هم په دغو لوبو کې اووه لوبغاړي برخه لري

یو لړ ستونزې پیدا شوې وې او زما روزونکو له تمرین راکولو لاس اخیستی و روح الله نیکپا

د افغانستان د کرېکټ بورډ د آسیايي شورا بشپړ غړی شو

د افغانستان د کرېکټ بورډ اداره د کرېکټ د نړیوالې شورا د دوهمې درجې غړیتوب ترلاسه کوونکو هېوادونو په نوم لړ کې ګډه شوه. د افغانستان کرېکټ بورډ اداري د ډېرې لنډې مودې په ترڅ کې د کرېکټ نړیوالې شورا غړیتوب ترلاسه کړ چې دغه موفق له ترلاسه کولو وروسته دغه اداره د کرېکټ د آسیايي شورا د بشپړ غړیتوب خاونده شوه. د دغه موفق له ترلاسه کولو وروسته، د افغانستان د کرېکټ بورډ اداره پر مالي ګټو سربېره له معنوي ګټو هم برخمنه شوه چې د کرېکټ نړیوالې شورا په غونډو او ناستو کې رسمي ونډه، د رایې ورکولو حق او د افغانستان کرېکټ بورډ اداري نظرونو ته د ارزښت ورکول یې له بېلګو څخه دي. په هغې خبري ناسته کې چې د افغانستان د کرېکټ بورډ اداري د لونډو په خونه کې په لاره اچول شوې وه. د افغانستان د کرېکټ بورډ عمومي رئیس او په قبایلي چارو کې د ولسمشر سلاکار وزیر شهزاده مسعود او د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرائیوي مشر ډاکټر نورمحمد مراد ونډه درلوده. ښاغلي مراد د رسنیو همکارانو ته له هرڅه د مخه د دوهمې درجې غړیتوب په مادي او معنوي ارزښت خبرې وکړې چې تر هغې وروسته یې د سفر پر مهال د ترسره شویو غونډو په هکله بشپړ توضیحات ورکړل. سربېره پردې یې د ملي ټولو کلنۍ لوبډلې لوبغاړو لپاره د تړون لیکونو په هکله هم اړین توضیحات وړاندې کړل او په نوو تړون لیکونو کې یې د درجه بندۍ ارزښت او پلې کولو باندې هم رڼا واچوله. نوموړي د اتلانو شپږیزې لوبې په نامه سیالیو چې د زړګونو لنډارچیانو په شور او نارو بدرګه کېدې یادونه وکړه. ښاغلي مراد د کرېکټ بورډ د کارکوونکو ورځېارغوني ته پروګرامونو په هکله بشپړ توضیحات ورکړل او یاده یې کړه چې موږ توانېدلي یو په لومړي ځل د ویډیو انالیسټ کورس په لاره واچوو چې د دوهمې درجې ۱۰ روزونکو پکې ونډه درلوده. همدارنګه د روزونې د دوهمې درجې او لومړۍ درجې کورسونه او اوس مهال په عمان کې د ۶ ملي لوبغاړانو لپاره د دوهمې درجې لوبغاړي کورسونه د سیمې په کچه یې ساري فعالیتونه دي. ښاغلي مراد د نمیبیا او په سینګاپور کې د ایمرجنګ سیالیو لپاره د ملي لوبډلې چمتووالي او د لوبډلې لپاره د لوبغاړو ټاکنې په اړه هم اړین معلومات وړاندې کړل. د ناستې په ترڅ کې د افغانستان کرېکټ بورډ اجرائیوي رئیس ډاکټر نور محمد مراد د رسنیو همکارانو ټولو پوښتنو ته د قناعت وړ ځوابونه ورکړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسنۍ او په ټولنه کې د هغو رول

رسنۍ، ټلوېزيون او ازانالکټرونيکه وسيلې دي چې دجامعې دمختلفو قشرونو ترمنځ اړيکې ټينګوي او په تيزۍ کې، دراز راز او ډېلاډېلو انکشافاتو، اکتشافاتو، اختراعاتو او نوو پېښو په اړه دخلکو ذهنونو ته اوخبراوي له پاره زمينه برابروي. پارسنۍ هغه وسيلې دي چې دجامعې دعامو اوخاصو خلکو ترمنځ اړيکې ټينګوي په بل عبارت رسنۍ هغه تفريحي وسيلې دي چې ټولنې ټول قشرونه پرمختګ ته ترغيب کوي درسنيو هغوی.

رسنۍ په ټوله ټولنې کې ډېرې هغوی ترسره کوي چې له هغو ځينه کولای شو يو څو يې په لاندې توګه ديلګې په ډول راوړو

۱- د معلوماتو وړاندې کول: رسنۍ هغه وسيلې دي چې خلک په ډېر ډول له پېښو څخه خبروي يعنې رسنۍ کولای شي په ډېره وخت کې په زرګونو او آن په ميليونونو خلکو ته معلومات ورسوي

۲- ټولنيزه روزنه: رسنۍ د ټولنيزې روزنې تر ټولو مهمه وسيلې دي چې کولای شي په عام ډول خلکو ته زده کړه ورکړي اولول هغه کسان چې له رسنيو سره مخه لري له ځينې زده کړې څخه برخمن شي

۳- رسنۍ دتفريح اوسرګرمۍ له پاره ټولو ته وسيلې دي رسنۍ کولای شي چې خلک وخندوي او دهغوی په شونډو موسکا خوره کړي خوداخندول بوازې خندول نه دي بلکي يو پيغام هم لري يعنې رسنۍ بايد دخورو برخو ار خلک کوميډۍ برخه هم ولري ترڅو وکولای شي چې ټولنې ستونزې په يه ډول سره وڅيړي او خلک ترې باخبر کړي اوپوره

ګډه ترې واخلي

۴- مشوره ورکول داسې رسنۍ هم موجودې دي چې دمختلفو وسيلو په واسطه خلک له هغوی سره اړيکې ټينګوي اوله هغوی څخه مختلف ډول مشورې غواړي داکار يې له دې چې دمخاطب وخت اوپيسې مصرف شي ترسره کيږي دادرسنيو ارزوله زده پوړي ټلفنه ده همدا رسنۍ دي چې دخلکو په ژبې، کلتور فرهنګ اوعاداتو کې بدلون راولي خو بايد متوجه واوسو چې په اسلامي ټولنوکې دانشويق او بدلون داسلام دمبارک دين له لارښوونو سره سم وي همدارنګه بايدهيواد داساسي قانون او درسنيو دقانون له موادو سره ټکرونه کړي دهارولند لاسول په اند رسنۍ دا دری مهمې دندې لري

۱- دجاپېريـــال خارنـــه چـــې دا درسنيو خبري برخه ده

۲- ټولنيز پيوستون چې تفسيري اولارښودي نقش لري

۳- دفرهنګي ميراث انتقال په دې برخه کې رسنۍ تعليمي نقش لري

رسنۍ ډېرې ټولنې دفرهنګ په پرمختګ کې مهم نقش او په ټلي عصر کې دهرې ټولنې دپرمختګ دمحرکې قوې حيثيت لري او کولای شي چې ذهني کارکونو، فکرکونو فرهنګ، نظم اوحساب ورکونو فرهنګ اوداسې نور رواج کړي ډيريوهان په دې اند دي چې ډېری ټولنې پرمختګ اوعصري کېدل په رسنيو پورې اړه لري دې او له رسنيو څخه پرته غيرممکن دي خکه رسنۍ دي چې خلکونه فکرورکوي البته دا په هغه صورت کې ممکنه ده چې له رسنيو څخه په رښتيني اودقيق ډول سره استفاده وشي خو که چيرې له رسنيو څخه په غير الاهانه ډول استفاده وشي اوونشي کولای چې په صحيح ډول په ټولنه کې شته ستونزې درک کړي لوېدې حالت کې به يې په ټولنه باندې تاثيرات منفي وي اودې پرځای چې خپل فرهنګ نورو ته صادر کړي پردي فرهنګونه به خپلې ټولنې ته راواردکړي په عمومي توګه ويلای شو که چيرې رسنۍ خپل فرهنګ په ټولنه کې تبليغ نکړي نو به حتمي ډول دپردېو افکارو او فرهنګ په دهغو ځای ناستي شي نوضروري ده چې ولې يېزې رسنۍ خپل فرهنګ په به ډول سره ښلاني اوخلکونه يې تبليغ کړي

عبدالرحمن ثاقب
دژورناليزم پوهنځی

کتاب «يک قرن در تاريخ و افسانه» زيور چاپ يافت

حيات الله حليم

سخن هويدا وميرهن است که تاريخ آيينه عملکرد انسان هاي ما قبل به ما بعد ميباشد، بخصوص آيينه عملکرد هاي آنعده اشخاص که در بخشي زمام امور يک کشور را به حيث اميراطور، پادشاه، صدراعظم ويا رئيس جمهور اعمال نموده باشد، پس تاريخ است که عملکردهايش براي قضاوت بعدي ها در صفحات خود تسجيل مينمايد، بشرط انکه نگارنده و مورخ شخص منصف، واقع بين و دور انديش باشد و در تسجيل عملکرد هاي اشخاص فوق و حوادث ديگري که در زمام داري او در کشور مطبوعش رخ ميدهد به گونه بي طرف ثبت وسجل نمايد. طوريکه قبلا اشاره شد تاريخ آيينه عملکرد زمامداران است اين يک حقيقت روشن است ازينرو مورخ نبايد در ثبت سجل وقايع هراس داشته باشد ونه هم از بيم گفتاري اين و آن حقايق را کتمان نمايد اگر تحت چنين شرايط قرار ميگيرد بهتر است که قلم را در جيب بگذارد به هرصورت نگارنده جوان با استعداد و بي هراس کشور ما مصطفي (عمرزي) در سلسله چاپ آثار قبلي خود اينک کتاب ديگري بنام (يک قرن در تاريخ و افسانه) درين اواخر نوشته که بتازه گي شرف چاپ يافته است نگارنده حتي الوسع سعي وکوشش نموده که عملکرد هاي خاندان (امرا) محمد زايي سلطنت محمد ظاهرشا و پدرش نادرخان، دوران کمونست ها وحوادث خونبار ووحشت زاي اين دوره استيلاي روسها که خلاف تمام موازين ملي و بين المللي بالاي خاک ما حمله ورشدند و سرانجام دوره مجاهدين با اعمال عملکردهايش تا زمان دوره رياست جمهوري حامد کرزي بشکل بي طرف وواقعي ان در اوراق تاريخ خود سجل نموده است واگر از حق چشم پوشي نشود خوشبختانه که نويسنده از طرز تاريخ نگاري کاملا معياري کارگرفته و مثل مورخين حسابي کشور ما تمام رمز هاي تاريخ نويسي را دران رعايت نموده است منطقي که دران بکاررفته است گوياي اين حقيقت است که مورخ مذکور هرگز زير اثر اين و ان نرفته وتمام مسايل را بدون هراس برشته تحرير اورده که مصداق اين ادعاي ما نگارش او در مورد زمام داري عبدالرحمن خان که به حيث امير مستبد توانست، اورا سجل نموده که اين تحليل نه تنها از مصطفي عمرزي ميباشد بلکي مورخين هم خريه قول متفق عليه عبدالرحمن خان را شاه مستبد خونريز ووابسته به حلقات استعماري عنوان نموده

است يک قرن در تاريخ و افسانه اکاديست که حوادث صد سال اخير دران سجل است يعني فشرده از رويداد هاي زمان عبدالرحمن خان تا زمان رياست جمهوري حامد کرزي دران ثبت سجل شده ونيز فراتر ازآن مخزن معلومات جديد و بي طرف ميباشد که خواننده را از زواياي مختلف به عملکرد هاي حکمروايان قبلي اين مرزو بوم اشنا ميسازد طوريکه قبلا گفته شد در صفحات اين تاريخ درگام نخست بالاي دوران استبدادي عبدالرحمن خان روشني انداخته شده وسپس سلطنت و شخصيت امير حبيب الله خان به حيث يک شاه (خوشگذران و عياش) عنوان گرديده که تاريخ هاي ديگر نيز به چنين خواص امير موصوف گواهي داده است سلطنت امير امان الله خان به عنوان يک شخصيت (شيفته ملت و سرزمين) عنوان گرديده است که شاه امان الله خان واقعاً محصل استقلال افغانستان بوده وسرانجام قرباني توطيه هاي حلقات استعماري توسط خود افغانها گرديده و از سلطنت طرد گرديد، روي‌مرفته دوره حبيب الله کلکاني و شخصيت موصوف، به حيث يک ... سقاوي پاکدل و ساده لوح سجل گرديده و به تعقيب ان سلطنت محمد نادر خان به حيث ستمگر را ارائه، ثبت وسجل گرديده و به راستي هم اين شخص بود که با مهارت خاص حبيب الله کلکاني را از اريکه قدرت به دور انداخت و شان وشوکت خاندان محمد زايي را از سر احيا نمود بعد به سلطنت محمد ظاهر شا اشاره شده که زمامداري او تا زماني به توپه تحت سايه صدارت کاکاي خود سپري گرديده اشاره شده و معلومات کافي بدسترس خواننده ها قرار داده است دوران رياست جمهوري سردار محمد داود خان به حيث اولين رئيس جمهور افغانستان تشريح و معلومات کامل درمورد شهادت مظلومانه خود و فاميلش داده شده است آمدن دوران کمونست ها و اغاز حماسه هاي جهاد مردم افغانستان مباحث ديگريست که در لا بلاي اوراق اين تاريخ گنجانيده شده است جالب تر ازان که در بخش پاياني کتاب تمام محتويات کتاب تحت عنوان در سيماي صد سال (مثني همايت گوهار) تمام موضوعات کتاب ارزيابي گرديده و تشريحات کوتا بالاي عناوين مندرجه کتاب صورت گرفته است که مفهوم کامل را رسانده ميتواند به وضاحت به اظهار ميرسد تاريخ (يک قرن در تاريخ و افسانه) که در ۵۵۶ صفحه به زبان دري به تيراژ يک هزار جلد در ماه جاري شرف چاپ يافته از جمله تاريخ هاي که سير حوادث از زمان عبد الرحمن خان تا اکنون با تحليل همه جانبه و استنباط کاملا علمي و اصولي درج گرديده و ما از دربار خداوند ج التجا داريم که نگارنده کتاب محترم عمرزي صاحب بتواند به تاليف همچو اثر علمي مفيد ديگر نيز قايق ايد

هر افغان بايد د فساد پر ضد کلکه مبارزه وکړي

افغان دولت په دې هڅه او هاند کې دی چې د ۴۵۰۵ مې ګڼې فرمان له مخې فساد په قطعي ډول له منځه يوسي او جرړې يې شنډې او وچې کړي چې په مرسته يې ټول افغانان دهغې ناوړې پديدې له شر څخه خلاص او وژغورل شي او له دې لارې په پوره صداقت او شفافيت سره د ژوندانه په ټولو اقتصادي، ټولنيزو، فرهنګي، سياسي او نورو ډګرونو کې د پرمختګ له پاره زمينه برابره شي افغان حکومت دا خپله اصلي او مهمه دنده بولي چې له فساد سره په کلکه مبارزه وکړي او په دې برخه کې ۴۵ مه ګڼه فرمان له د عمل جامه ور واغوندي فساد د دولت اړيکې له خلکو سره کمزورې کوي او ترمنځ يې فاصله او بې باورې زياتوي د افغانستان جمهور رئيس حامد کرزي ټولو اړوندو دولتي ادارو ته دنده سپارلې ده چې په خپلو ادارو کې سمون راولي او فساد له منځ يوسي دغه ۴۵ مه ګڼه فرمان له صادرېدو تراوسه پوره نهه مياشتې تېرېږي چې پلي کولو ته وړاندې شوی دی، خو له بده مرغه په ادارو کې فسادونه لايځي له منځه نه دي وړل شوي او د خلکو زياتې اندېښنې يې راپارولې دي د ولسي جرګې ځينو غړو هم په اړوندو ادارو کې د فسادونو شتون ته ګوته نيولې او ويلي يې دي چې بايد په لنډه شي، ودې نيول شي او د سختې جزا له پاره دې د قانون منګولو ته وسپارل شي چې د نورو فاسدو او فاسقو عناصرو د پند او عبرت لامل هم شي او په دې توګه له هېواده د فساد د ټولولو او ناوړې پديدې ټغر يخې ټولې شي په هېواد کې د فساد په برخه کې زياتې ډنډورې کېږي چې ګڼې په افغانستان کې د فساد پر ضد هيڅ مبارزه نه ده شوې او نه کېږي حال دا چې افغان دولت په هېواد کې له فساد سره د مبارزې له پاره له بوولو څخه زياتې خپلواکې اداري او موسسې جوړې کړې او له فساد سره د مبارزې له پاره يې ګومارلې دي له اداري فساد سره د مبارزې د عالي اداري د رئيس عزيزالله لودين په وينا دغې اداري تېر کال د اختلاس او اداري فساد بردې دوه سوه دوسيې لويې خارنوالۍ ته ليږلې دي په دې دوسيو کې داسې دوسيې هم شته چې د دولت په لوړ رتبه مامورينو پورې تړاو لري نوموړې له لويې خارنوالۍ څخه غواړي چې دا دوسيې ډېر ژر په پوره جديت تر څېړنې لاندې ونيسي او له دې لارې دې فساد او فاسق لوړ رتبه کارکوونکي ورېنډ او پر جزا دې ورسوي لودين له ځينو دولتي ادارو څخه دا ګيله هم کړې ده چې په فسادونو کې د ښکېلو کسانو د دوسيو د څېړلو په برخه کې صادقانه مرسته نه کوي او د دوسيو په څېړلو کې له خنډ څخه کار اخلي وړاندېز دادی چې اړوندې عدلي او قضايي اداري بايد لومړی له فاسدو او فاسقو عناصرو څخه پاکې او چاڼې شي او پر ځای دې صادق او مخلص کسان پر دندو وګومارل شي او هر افغان هڅه او هاند وکړي چې د فساد پر ضد مبارزه خپله ملي او ديني وجيبه وبولي او له دې لارې افغاني ټولنه له فسادونو پاکه کړي

مطيع الله شهاب دکابل پوهنتون
د ژورناليزم پوهنځي دوريم ټولګي محصل

د پښتو ځوان غزل (د پښتو غزل ...

د انسانانو په مادي او معنوي خوښتنو او ددې خوښتنو په توازن او يا د تصوف په اړتيا خبرې شوې او ورسې د پښتون قوم د زرګونو کلونو قدامت ته نغوته شوې او دغوی په ترخونو معتقداتو خبرې شوې، د پښتنو په پيرۍ او مريدۍ، غږېدلی، د روښانيانو مبارزې يې يادې کړې، بيايې د تصوف تعريف کړی، په وحدت الوجود يې خبرې کړې، په پښتو ادب کې يې په تصوف رڼا اچولې، له روښانيانو نه رحمان بابا او عبدالقادر خټک ته را رسېدلی او بيا يې په شلمه پېړۍ کې د تصوف څېره ښودلې اود حمزه بابا پر تصوف غږېدلی او له همدې سره دا بحث را نغاړي.

۵ د غزل کره وره د دې اثر بل سرليک دی، چې له اکبر زميندا وري نه يې را څېړې او دغزل فني خوا او لوازمات بيانوي او هم د نوي غزل نوښتونو ته نغوته کوي او د بحث په پای کې د غزل پر موضوع او منځپانګه غږېږي.

۶ «د پښتو غزل کې رواني اړخونه» د دې اثر بل سرليک دی، چې د غزل د اروايوهنې له پلوه د ېيلابېلو اروايوهانو له نظره خبرې او بيا په پښتو غزل کې د دې نظريو لټون کوي.

۷ «غزلګو شاعر څوک دی؟» دا د ليکوال بل بحث دی، چې د غزلبول او نظم ويونکي شاعر ترمنځ کرښه باسي او هغه شاعر چې هم غزل ليکي او هم نظم لو کوم لور ته يې چپې په درنه وي او په کومه برخه کې چې مهارت او تشخص ولري، هغه نوم پرې ږدي.

۸ د کتاب بل سرليک «د پښتو غزل رانقسونکي» دی چې د ځوانو غزل ليکونکو لپاره شمېرلې لارښوونې لري.

د ځوان ليکوال، خلاند ليکوال، دا زمانه د نويو نوښتونو او د پښتو غزل د نويو پړاوونو په کج مج کونو ولاړ دی او د نوي غزل له خپرې له پلو پوره کوي، چې زه ددې کار ستاينه کوم ... خو ور سره خو ورې ډېر پوهنوي لرم.

د کتاب لومړی سرليک «تخليقي کمښت ...» لکه څنګه چې ليکوال هم يادونه کړې، له دې کتاب سره ډېر تړاو نه لري او يوه عمومي څېړنه ده تر کوم حده چې دی هڅه يادوي، نه يوازې د غزل د تخليق لاسونه ته لري بلکې دا مواقف نوي غزل ته نوې تحرک او خوځښت هم ورکولای او د غزل د نوښت لپاره نوې زمينه برابرولای شي، لوکه په کتاب کې له وې هم ډېر اثر ېړي له غورځوي.

د کتاب دوهم سرليک «تصوف او پښتو غزل» يوه ضروري څېړنه ده، څکه تصوف او مينه د غزل اروا ده چې ښکلا هم وربخښي او رنګونه هم او په پښتو او آن ټوله ختيځه شاعرۍ کې ډېر ارزښت او اهميت لري او خلاند صاحب يې هم تر ډېره حده له مهدي وتلی دی.

د کتاب دريم سرليک د غزل کره وره د نويو خوانانو لپاره لارښوده څېړنه ده، چې د غزل د بڼې او جوړښت او د موضوع او منځپانګې په اړخونو او تناسب غږېدلی دی.

«پښتو غزل کې رواني اړخونه» هم يو بحث دی او د اروايوهنې د بېلابېلو عالمانو ويناوې يادې شوې او بيا يې په پښتو شاعرۍ کې له رواني اړخ سره سم موضوعات ياد کړي دي د کتاب بل بحث غزلګو شاعر ياني څوک دی؟ هم مهم بحث دی، خو لږ څه نور وضاحت هم غوښتي چې زه يې دلته په لنډيز سره کوم. په پخوا وختونو کې نظم د شعر مقابل لوری و، نظم په منظوم کلام و، چې د يوې موضوع ديانولو لپاره به ويل کېده، ژبني معيار او يوح جوړښت به يې درلود، خو شعريت به په کې نه و، په نظم کې به ناظمانو ديني لارښوونې، اخلاقي پندونه، طبي او نور موضوعات بيانول او روزنيز هدف به يې درلود، چې خلکو به يادول هم او د اړتيا پر وخت به يې استناد پرې کاوه. داسې کسان هم وو چې هم به يې شعرونه ويل او هم به يې نظمونه جوړول لکه خوشحال بابا چې نوی ديوان لري را پاتې دی او هم يې ګڼ روزنيز نظمونه ويلي دي، لکه فضلنامه، طب نامه، اخلاقنامه، فالنامه، بازنامه او نور او په شعوري ډول يې خپله شاعري او نظمونه سره بېل کړي او په فضلنامه کې يې د دې ډول نظمونو جوړښت داسې ښودلی

دا سم کال چې د غنط دی يو کتاب مې په نمط دی
چې يې نوې بنياد کېښږدم يو يادګار په جهان پرېږدم
ساده نظم يې دغه يې اشکاره يې لکه
په ضعيف بحر ويلي تکلف ځنې وتلی
چې اسان په يادول وي مختصر کښلی په

کېل وي
چې هرڅوک ورته وګوري نيک عمل ولـه وښوري

خو په شلمه پېړۍ کې چې شعري قالبونه مات شول، د بې شعرينه نظم موضوع پر خپل ځای پاتې شوه او روزنيز کتابونه په نثر ونيکل شول، دا وخت د شعر نور ټول اصناف نظم وبلل شول او غزل د نظم په مقابل کې ودرېده او په دې ترتيب شعر په نظم او غزل ووېشل شو

همدا وخت و کوم شاعر چې ښې غزلې وويلي هغه غزلبول شاعر وبلل شو او چاچې په نظمونه وويل، هغو ته د نظم د شاعر نوم ورکړل شو، چې ناظي خلاند په بحث پرې کړی، خو دا چې وايي: نظم هغه کلام دی چې وزن او قافيه ولري: دا تعريف سم نه دی څکه په شلمه پېړۍ کې ازاد نظمونه هم را منځته شول، چې هغه نه وزن لري نور د قافيې او رديف نه بندونو نه آزاد وي همدا راز دی ليکي: «مرثيې نه څوک قصيده نه شي ويلی او قصيدې ته مرثيه نه شي ويلی» دا هم سمه نه ده، څکه قصيده د ادب په شکلي ويش کې راځي او د شاعرۍ يو ژانردی، خو مرثيه د ادب موضوعي برخه ده اود موضوعاتو په ويش کې راځي، نو څکه قصيده او مرثيه تناقض نه سره لري، بلکې په قصيدو کې ډېرې زياتې مرثيې ويلې شوې، چې د شيخ اسعد سوري قصيده چې د غوري پاچا امير محمد سوري په مرثيه کې يې ژړکانه پخوا ويلې او په دې مطلع پيلېږي

د فلک له چارو څه وکړم کوکار
زمولوي هرګل چې خاندي په بهار

څېره په نمونه ده او را وروسته هم دا کار شوی دی.

ساغلی خلاند يوازې هغه شعرونه غزل بولي چې هر بيت يې خاته خلاته مفهوم ولري، خو که تسلسل په کې وي هغه غزل نه نظم بولي، خو حقيقت دا دی چې اوس هم منفردې او مسلسلې غزلې دواړې شته او شاعران يې په شپه تازګۍ او بارېکۍ وايي او د تغزل ښکلاوې په کې ځايوي البته ټول نما نظم هغه شعر ته ويل کېږي «که د پخوانيو شاعرانو وي ياد اوسنيو» چې يوازې نه يې د غزل وي بيانې مطلع او مقطع ولري او د پېښو لي لومړی، مسری، آزادي او دوهمه د مقطع په قطعه وي، نظر نو تغزل غزلېزي بارېکۍ او ښکلاوې ونه لري

نور لو ګران خلاند د نظم او غزل په څانګړنو په او موږ بحث کړی ... او هم يې د حمزه بابا د غزل بحث ته څېړلی دی تر دې وروسته د کتاب اصلي بحث او څېړلې ته را رسېږو چې هغه «د شلمې پېړۍ پښتو غزل په نويو پړاوونو کې دی»: دا ډېره د پام وړ بحث دی او ترلمېدو وروسته يې د شلمې پېړۍ د پښتو غزل ځانګړتياوې او نوښتونه څېړلې او د غزل د مطرح شاعرانو غزلونې بحث کړی دی زه يوازې د دې څېړلې په په کې تر اختلاف ورسره لرم، څکه ده يو شاعر ياد کړی او بيا يې د هغه د غزل ښکلاوې او ځانګړتياوې شمېرلې دي، چې دې کار د ده څېړلې ته د لنډکړې په ورکړي، لو که دا کار يې په دې ډول کړی وای، چې د شلمې پېړۍ د غزل ځانګړتياوې او ښکلاوې يې يو په يو شمېرلې وای او بيا يې هغه شاعران ياد کړي وای چې دا ښکلاوې او نوښتونه يې پنځولي، په دې ترتيب به د غزلو تحولات يو ... يو شمېرل شوي او د هر تحول او بدلون رامنځته کوونکي به د بېلابېلو نوښتونو ونډې او لاروېان بلل شوي وای، مثلاً که ده ټيکلې وای چې د شلمې پېړۍ په غزل کې نوې سمبولونه دود شول چې له هغه نه يو هم پښتونولي وه، په دې کې حمزه بابا ونې محمد طوفان، اجمل خټک او ... مخکښان وو يا دا وخت په غزل کې رومانيت غزولې وکړې چې اشرف مفتون، يونس خليل او نورو يې په پالنه وکړه او داسې نور

زما په ترتيب کې چې خلاند صاحب يې وسې ورومستي بحث د پښتو غزل راتلونکې ده چې ځوان غزلبول شاعر ته يې خودې او پخې لارښوونې لري، خو خبره داده چې شاعر لارښوونې نه اوري، هغه خپل شعر وايي او که که يې نوښتونه کړي وي، هغه ادب شهرونکي را برسېره کوي او ارزوي يې، بعضې اوړ شعر پخول کېږي او بيا وروسته نه هغه نه قوانين او قواعد استخراجوي او ادبي نوښتونه يې شمېرل کېږي نور نو دا اثر زما له نظره د ځوان غزل په پاب نوی او له نوښته ډک اثر دی، نه خوانانو سره ډېره مرسته کوي او د غزل په خمکه نوی رڼا وي اچوي، زه خلاند صاحب ته مبارکي ورکوم چې اول پې ضروري ګام او د ادب مينه وال يې لوستنې او په غور لوستلو ته را بولم په درنښت

افغان اعلانات

شوراي انکشافي قريه ده عربان ولسوالي گلدره در حلقه چاه لولري به عمق 150 معه نصب پايپ وفلتر ان به طور مکمل غرض داوطلبي قرارداد مي دهد شرکت هاي که خواهش قرارداد انرا داشته باشند ازنشراعلان افرهارا از شوراي انکشافي قريه ده عربان ولسوالي گلدره يا به شماره هاي 0773723511 - 0777784034 و 0771104307 دريافت کرده ميتوانند وخود شان ازنشراعلان الي يک هفته افرها را دو باره به شوراي انکشافي قريه ده عربان بسپارند.

◆◆◆◆

مديريت اراضي ولسوالي سروبي موازي 625 مترمربع زمين بلند ابه بکر دولتي واقع کمپ شيرخان را براي مدت پنج سال به اجاره ميدهد اشخاص وافرادي که خواهش اجاره گرفتن انرا داشته باشند ازنشراعلان الي بيست ويک روز به مديريت اراضي ولسوالي سروبي مراجعه نمايند.

◆◆◆◆

رياست امور ساختماني واداره ملکيت هاي وزارت دفاع ملي درسال 1392 بتعداد 599 پايه چوکي سه نفري را قرارداد مينمايد.

داوطلبان علاقمندان واجد شرايط مي توانند معلومات بيشتر را از رياست اکمال وخريداري وزارت دفاع ملي واقع خواجه بغرا مقيم گارد سابقه اخذ وبراي دريافت شرطنامه بعد ازنشراعلان الي ختم ميعاد بيست ويک روز کاري مراجعه نمايند افرهايک روز قبل ازتاريخ ضرب الاجل تسليم داده ميشود جلسه افرگشايي به روز بيست ودوم داير ميگردد واز داوطلبان داراي اهليت و واجد شرايط دعوت به عمل مي ايد تا افرهاي سربسته خويش را مطابق شرايط به لسان هاي دري پشتو براي اکمال پروژه متذکره ارايه نمايد.

روش تدارکات باز داخلي افرها مطابق زمان ضرب الاجل که درج شرطنامه مي باشد الي ساعت 9 بجه قبل ازظهر به رياست اکمال وخريداري وزارت دفاع ملي واقع بلاک نمبر 4 منزل اول اتاق نمبر 7 تسليم داده ميشود وافرهاي دير رسيده بعد از ختم ضرب الاجل پذيرفته نمي شود تضمين افر مبلغ 360000 افغاني ويا معادل ان تضمين بانکي شرايط براي اهليت تهيه اسناد تخنيکي مالي وقانوني مي باشد

◆◆◆◆

رياست معارف شهرکابل به ترميم و رنگمالي تيه هاي مروبس هوتلي ونسوان ذبيحا طبق احجام کاري انجنيران انکشاف تعميرات ضرورت دارد شرکت هاي ساختماني که خواهش داوطلبي انرا داشته باشند درخواست هاي خويش را ازنشراعلان الي بيست ويک روز کاري به مديريت عمومي تهيه وتدارکات واقع سراي غزني کارته چهار سپرده شرطنامه را ملاحظه تضمين اخذ ميگردد

◆◆◆◆

رياست معارف ولايت کابل ازبودجه کمکي بانک جهاني ترميم 20 پروژه در چهار ولسوالي ولايت کابل را به اساس داوطلبي باز داخلي وقانون تدارکات ملي قرارداد مينمايد ازشرکت هاي ساختماني واجد شرايط دعوت بعمل ميايد تا اسناد داوطلبي را دربدل 1000 افغاني پول غيرقابل بازگشت الي يک روز قبل از افرگشايي ازرياست معارف کابل واقع خوشحال خان مينه بدست اورند افرگشايي پروژه مذکور 21 روز کاري بعد ازنشراعلان ساعت ده قبل ازظهر دررياست معارف تدوير يافته افرهاي ديررسيده وانترنيتي پذيرفته نمي شود شرطنامه را ملاحظه نموده تضمين اخذ ميگردد

◆◆◆◆

نثاراحمد دوباب هنگر مخروبه تصدي که روز موازي 10375 مترمربع زمين ملکيت رياست عمومي تصدي ارزاق در پارک هاي صنعتي پلچرخي ميباشد به شرط ترميم رايگان از پول شخصي شان بدون مطالبه مصرف براي مدت سه سال به کرايه ماهانه مبلغ چهل هزار افغاني قبول دار شده است موسسات واشخاصي که به جايداد فوق ضرورت داشته کرايه بيشتر بپردازد درخواست هاي خويش را ازنشراعلان الي بيست وپنج روز به مديريت عمومي تهيه وتدارکات رياست ارزاق واقع جوار سيلوي مرکز سپرده خود شان به روز مزايده حاضر شوند شرطنامه را ملاحظه کرده ميتوانند تضمين اخذ ميگردد

◆◆◆◆

امريت ثبت اسناد و وثايق حوزه دوم به اطلاع اشخاص افراد مراجع ذيربط ميرساند که سيد محمد ميوند علومي ولد عبداللطيف به اندازه 347 مترمربع زمين را که واقع قلعه فتح الله خان ميباشد ذوائيدي ترتيب مي نمايد درصورتي که بالاي مذکور با جايداد شان کدام ادعا داشته باشد ازنشراعلان الي يکماه به امريت ثبت اسناد ووثايق حوزه دوم اطلاع دهند درغيران حق شکايت را نخواهند داشت

◆◆◆◆

رياست ديوان مدني محکمه حوزه سوم کابل به اطلاع محمد برات ولد مراد علي مسکونه ناحيه ششم کابل ميرساند تاجهت دعوي حقوقي ... به ارتباط نصب يک دربند حويلي واقع ناحيه ششم کابل ازنشراعلان الي بيست روز به رياست ديوان مدني محکمه حوزه سوم کابل حاضرشود درغيران فيصله غيابي صورت ميگيرد وانگاه حق شکايت را نخواهد داشت

◆◆◆◆

رياست فوايد عامه ولايت لوگر درنظر دارد تا جغل اندازي واعمار ديوار استنادي سرک خامه قلعه سيدان پنچکهاي که از اثر مابين تخريب گرديده درمسير سرک عمومي کابل لوگر خطوط سرک عمومي کابل لوگر نصب علايم ترافيکي در شاهراه عمومي و ولسوالي ها را به قرارداد ميدهد اشخاصي که خواهش قرارداد انرا داشته باشند ازنشراعلان الي بيست ويک روز کاري به امريت فوايد عامه ولايت لوگر مراجعه نمايند شرطنامه را ملاحظه کرده تضمينات اخذ ميگردد

◆◆◆◆

رياست امور ساختماني واداره ملکيت هاي وزارت دفاع ملي امورات حفظ ومراقبت جنراتور شفاخانه شهيد سردار محمد داود خان شفاخانه نمبر 2 رياست ساختماني روابط خارجه کادر وپرسونل تصدي مسلخ کلوپ عسکري مديريت ملبوسات ورياست لوژستيک عهنيات و سترديستيز را درسال 1392 قرارداد مينمايد داوطلبان علاقمند واجد شرايط ازتاريخ نشراعلان الي ختم 21 روز کاري ميتوانند با درخواست خويش برياست اکمال وخريداري واقع خواجه بغرا مقيم گارد سابقه مراجعه شرطنامه ومشخصات را اخذ افرها يک روز قبل از جلسه افرگشايي اخذ وجلسه به شکل داوطلبي باز وپاکت سربسته به روز 22 داير ميگردد افرها مطابق ضرب الاجل زماني که درج شرطنامه مشخص گرديده الي ساعت 9 بجه قبل ازظهر به رياست اکمال وخريداري واقع بلاک نمبر 4 منزل اول اتاق نمبر 114 تسليم داده ميشود افرهاي ديررسيده بعد از ختم ضرب الاجل زماني پذيرفته نمي شود روش تدارکات داوطلبي باز داخلي تضمين افرمبلغ 400000 افغاني نقدا ويا بشکل بانک گرنتي به يکي از لسان هاي رسمي کشور دري يا پشتو اخذ ميگردد

ketabton.com: The Digital Library

HEWAD DAILY

هیواد

ورځپاڼه

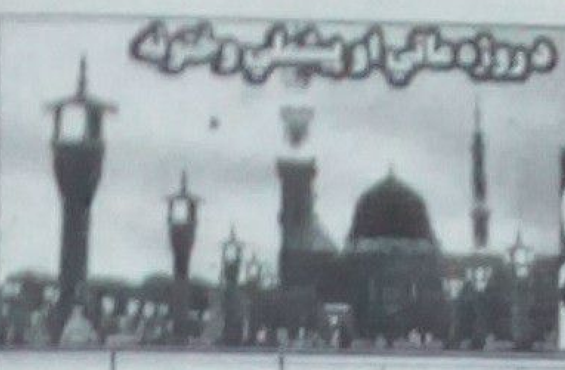

چارشنبه	پېشلمي	۳ ۱۱	روژه ماتي	۷ ۱۲
پنجشنبه	پېشلمي	۳ ۱۲	روژه ماتي	۷ ۱۲

د ۱۳۹۲ ل د چنګاښ ۲۶ مه د ۱۴۳۴ ق د رمضان المبارک ۸ مه د 17/7/2013

هوا حالات

کابل	چارشنبه	لمر		لوړه 30°C	ټيټه 17°C
//	پنجشنبه	لمر		لوړه 35°C	ټيټه 17°C
لوېه	چارشنبه	لمر		لوړه 37°C	ټيټه 19°C
//	پنجشنبه	لمر		لوړه 38°C	ټيټه 20°C
پښور	چارشنبه	تندر او باران		لوړه 33°C	ټيټه 28°C
//	پنجشنبه	تېز باران		لوړه 36°C	ټيټه 28°C

د بهرنيو اسعارو په مقابل کې د افغانۍ بيه

د کابل د شهزاده سراې د صرافانو د رئيس د معلوماتو له مخې پرون له غرمې مخکې د بهرنيو پيسو په مقابل کې د افغانۍ ارزښت په دې ډول و:

يو امريکايي ډالر په 57/15 افغانيو پلورل په 57/20 افغانيو
يو انګليسي پونډ په 85/40 افغانيو پلورل په 85/50 افغانيو
د اماراتو يو درهم په 15/45 افغانيو پلورل په 15/50 افغانيو
يو يورو په 74/20 افغانيو پلورل په 74/30 افغانيو
يو سعودي ريال په 15/15 افغانيو پلورل په 15/20 افغانيو
زر هندي کلدارې په 960 افغانيو پلورل په 970 افغانيو
زر پاکستاني کلدارې په 550 افغانيو پلورل په 558 افغانيو
زر ايراني تومانه په 17/60 افغانيو پلورل په 17/70 افغانيو

بهرنۍ لنډې خبرونه

ميرکل له امريکا څخه د ريښتينې ژمنې تمه لري

امريکا د استخباراتي اداري -NSA- د رسوايي په ارتباط وويل چې دا د امريکا له حکومته په دې اړه د پوره وضاحت غوښتنه کوي. دې له يوه جرمني تلويزيون سره په مرکه کې وويل چې د دوستو ملکرو په توګه بايد يو پر بل اعتبار هم وشي. ميرکل همدارنګه وويل، د دې لپاره چې د انټرنېټ کاروونکي له استخباراتي ادارو څخه په ډول سره وساتل شي، بايد په لړ کې د شخصي احوالو او معلوماتو مقررات سخت شي.

د جرمني صدراعظمې انګلا ميرکل له امريکا څخه غوښتي، چې د استخباراتي ماموريت پر وخت د دغه هېواد ملي قوانين مراعات کړي. ميرکل د امريکا د استخباراتي اداري د پخواني کارکوونکي اډوارډ سنوډن له خوا [illegible]

برما وايي ((ټول سياسي بنديان خوشي کوي))

د برما ولسمشر وايي، چې د روان ۲۰۱۳ کال تر پايه به ټول سياسي بنديان خوشي کړي. ولسمشر تين سين دا خرګندونې برتانيا ته د خپل لومړي سفر پرمهال له لندن کې د برتانيا له لومړي وزير ډيوېډ کامرون سره تر خبرو وروسته کړي دي. برما، چې په ميانمار مشهوره ده، وروسته تر هغه، چې د ۲۰۱۰ په مارچ کې تين سين ولسمشر شو، سلګونه سياسي بنديان خوشي کړل. بيا وروسته، داسې انګېرل کېده، چې لس ګونه د سياسي بنديانو خوشي کول په هېواد کې د روانو سياسي اصلاحاتو د لړۍ يوه برخه ده. د برما ولسمشر وايي، چې يوې ځانګړې کمېټې د هر سياسي بندي د قضيې څېړل پيل کړي دي. برتانيا ته د برما د ولسمشر د سفر موخه د دواړو هېوادونو د اقتصادي راکړې ورکړې او پسوني ارتباطو د پراختيا په برخه کې په ګوته شوي ورانديز؛ د برتانيا لومړي وزير ډيوېډ کامرون د برما ولسمشر ته وويل ووه، چې په برما کې د بشري حقونو په برخه کې او چټو او لويو کامونو اخيستلو ته اړتيا ده. څکه په برما کې د بودايي اکثريت ډلو له لوري له روهينګا مسلمانانو سره د تاوتريخوالي پېښو ډېر خواشيني دي. تېر کال د راخين ولايت په هدفي وژنو کې ۲۰۰ مسلمانان ووژل شول او لسګونه زره نور د خپلو کورونو او مينو پرېښودو ته اړ شول.

پوتين : د امريکا د فشار له امله سنوډن په مسکو کې پاتې دی

د روسيې ولسمشر ولاديمير پوتين پر امريکا تور لګولی چې له مسکو څخه يې د امريکا د استخباراتي اداري پخواني کارکوونکي سنوډن، څکه تر اوسه په روسيه کې ناست دی چې امريکا پر ټولو هغو هېوادونو چې هغه ته د سياسي پناه ورکولو په فکر کې دي فشار ډېر کړی دی. سنوډن د خپل هېواد د ملي امنيت هغه پروسه افشا کړه چې له مخې يې په دغه هېواد او تر هغه دباندې مخابراتي او انټرنېټي اړيکي څارلې. هغه له امريکا څخه هانګکانګ او وروسته مسکو ته والوت، خو له هغه ځايه يې و نه غوښتل چې بل هېواد ته سفر وکړي. سنوډن د ولو مخه نيولې ده. پوتين سنوډن د «عيسوي اختر له نه غوښتلي ډالۍ» سره تشبيه کړی دی. پوتين په فنلنډ کې خبريالانو ته د وينا پر مهال وويل چې سنوډن د امريکا له کبله د مسکو په هوايي ډګر کې بند پاتې دی. پوتين ټينګار وکړ که چېرې سنوډن پرواز [illegible] وکړ، دا خبره ټولو ته معلومه شوه او زموږ امريکايي ملګرو د هغه د نورو پروازونو مخه ونيوله.

د بنګله دېش جګړه کې د اسلام پالي ګرم ختلی

د جنګي جرمونو يوې محکمې اسلام پالي مشر غلام اعظم د پاکستان پر وړاندې د بنګله دېش د ۱۹۷۱ کال د خپلواکۍ له جګړې سره په تړاو په ۵ جرمونو ګرم ګڼلی دی. غلام اعظم د دغې جګړې پر مهال د ټولوژنې او جنسي تېري په پېښو کې په ښکېلتيا په ۹۰ کاله بند محکوم شوی دی. د بنګله دېش د لوی اسلامي ګوند جماعت اسلامي پلويان، چې دغه يې له ۱۹۶۹ تر ۲۰۰۰ کال پورې مشري کړې له حکم وړاندې له پوليسو سره نښتي کړي دي. دا د دغه ګوند د اوسنيو او پخوانيو مشرانو پر وړاندې پنځم جزايي حکم دی محکمې بانګلي اعظم، چې ۹۰ کلن دی، د ټولوژنې، پلانولې، پارونې او هم د وژنو په مخنيوي کې د پاتې راتللو په ګډون په ۵ جرمونو ګرم ګڼلي دي.

جنوبي او شمالي کوريا د کايزونګ پر سر خبرې کوي

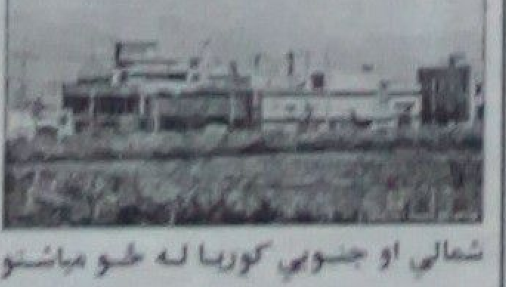

شمالي او جنوبي کوريا له څو مياشتو راهيسې د ټول شوي اقتصادي ځانګړې ساحې کايزونګ د بېرته خلاصولو په اړه سره خبرې کوي. جنوبي کوريا غواړي داسې موافقه رامنځته شي چې د پيونګ يانګ کمونستي رهبري په راتلونکې کې دغه صنعتي پارک په يو اړخيز ډول سره ونه تړي. شمالي کوريا په اپريل کې له دغه صنعتي پارک څخه خپل ټول ۵۳۰۰۰ کارګران ايستلي وو

له بهرنيو منابعو څخه

د ټانکرو چلوونکي د کابل ...

د ښتې موټرو د ټانکرونو امنيت د دغه تنظيم د پوليسو پر غاړه دی. دغه چاره هغه مهال افغان کورنيو حکومتي پوليسو ته وسپارل شوه چې په تېرو څو کلونو کې د شخصي امنيتي کمپنيو د کسانو په اړه حکومت له شکايتونو وروسته د کورنيو چارو وزارت وياند صديق صديقي که څه هم د تېلو د ټانکرو ډېر شمېر خاوندانو اندېښنې او شکايتونه پر ځای بولي خو ټينګار کوي چې دوی پر يو پړ دلسي پلاټونو کار کوي چې له مخې يې د [illegible]

[illegible]

سوداګر دې تر دوو نورو مياشتو پورې له ترکمنستانه ...

په بلېټ سره په يو اړخيز ډول نفتي توکي له ترکمنستانه د هرات ولايت ته لېږدوي او دغه مسله ددې سبب شوې چې افغاني ټانکرونه ودرول شي. د سوداګرۍ او صنايعو وزارت او دغه راز د سوداګرۍ خونې خرګنده کړه چې دغه ټانکرونه د افغان سوداګرو دي او هغوی د افغاني ټانکرونو په واسطه دلېږدونې ديپې دلوړوالي په دليل دروندباس په ورکولو سره د ترکمنستان په بلېټ سره له ټانکرونو څخه استفاده کوي. د وزيرانو شورا اقتصادي کمېټې، د تېلو ديپې د لوړوالي د مخنيوي او د سوداګرۍ په برخه کې د اسانتيا په مقصد پرېکړه وکړه چې تر نورو دوو مياشتو پورې دې سوداګرو ته اجازه ورکړل شي چې له ترکمنستانه دنفتي توکو لېږدونې ته همغه شان دوام ورکړي او په دې فرصت کې دې د تېلو هغه ټانکرونه چې نفتي توکي له ترکمنستانه د هرات ولايت ته لېږدوي د صنفي اتحاديو په چوکاټ کې تنظيم شي او افغان دولت ته دې خپلې وجيبې اداکړي. دغونډې په بله برخه کې دننګرهار دنساجي د اکتشافي شرکت د جوړولو طرحه د کرنې، اوبو لګولو وزارت له خوا کمېټې له وړاندې شوه. د کرنې او اوبو لګولو وزير يوسف وردګ چې، دننګرهار دنساجي اکتشافي پروژې له پلانونه ګډه ډای شي له زياتو اقتصادي برياليتوبونو سره يو ځای دی. دغه وزارت د مواشو په پرمختيا او د کرنيزو محصولاتو تولید د کچې په پراختيا کې، دغې پروژې دا اقتصادي ارزښت په پام کې، لبولو سره په دولتي محدودالمسووليت شرکت دننګرهار دنساجي پروژې د حقوقي شخصيت درلودلو پېشنهاد وکړ. دکمېټې غړو دغې طرحې دپلانيلو اړخونو د طرحې په نرخ کې دغې دېپې بدلون په موخه دغه طرحه بې تاييد کړه. دکمېټې غړو هيله وکړه چې دننګرهار دنساجي اکتشافي پروژې د حقوقي شخصيت بدلون وکولای شي په سالم او الهرمن مديريت سره داقتصادي پرمختيا او دکارموندلو په برخو کې مرسته وکړي. د طرحې او بوټ کندلو دصنعت فعلاو [illegible]

خادم الحرمين الشريفين دې د پاکستان حکومت له ترهګرۍ ...

ستاسو اعليحضرت دلاربنوونو او مرستو غوښتونکي دي چې دغو له برکته افغانستان پاکستان اوسيمې ته سوله اوثبات راشي يوځل بيا ستاسو اعليحضرت ډېرزوينو له امله دخپلې مننې مراتب وړاندې کوم اودلوی کې بريالي يوب، مسعودي عربستان خدای (ج) له دربار ته ستاسو اعليحضرت شاهي کورنۍ ته سرلوړي او دغه ته اوږد عمر روغتيا دژوند په ټولو چارو هېواد ورور ملت ته سوکالي غواړم

د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت د فرهنګ د رياست خبرتيا

د زمري د مياشتې د اته ويشتمې نېټې، د هېواد د خپلواکۍ د بيرته ترلاسه کولو د کاليزې په وياړ د ۱۳۹۲ هجري لمريز کال د ادبي او هنري جايزو سيالي، د تاريخ اود ادبي تحقيقاتو ، شعر، داستان، طنز اونقد، ښکلو هنرونو ، سينما، تياتر ، موسيقۍ ، راډيو تلويزيون اود ژورناليزم په برخو کې پيلېږي له مينه والو ليکوالوا وهنرمندانو څخه غوښتنه کېږي چې خپل آثار دې د روان کال د زمري د مياشتې ترلسمې نېټې پورې د افغان فلم په ودانۍ کې د فرهنګ رياست د ادبي او هنري جايزو اداري ته وسپاري.

د زيات خبرتيا لپاره دې ۰۷۹۴۳۵۴۰۲۴ ګڼه ټليفون له لارې اړيکې ونيول شي.

اعلان وزارت اطلاعات و فرهنګ

وزارت اطلاعات وفرهنګ جمهوری اسلامی افغانستان ازوجوه عادی خويش در نظر دارد تا ، پروژه تجديدآهن پوش های بالای تعمير ورنګمالی ديوار نمای سمت پارک وسايط وزارت، را تحت قرار داد نمبر (moic/ncs/002/92، ازطريق پروسه داوطلبی باز ملی (ncb، قرارداد نمايد. داوطلبان شايسته واجد شرايط علاقمند ميتوانند معلومات بيشتر ومجموعه مکمل شرطنامه را به زبان دری توسط درخواست تحريری ضم کاپی جواز معتبر شرکت ازمنزل پنجم مديريت عمومی تهيه وتدارکات رياست مالی واداری وزارت اطلاعات وفرهنګ ازساعت ۸ صبح الی ۲ عصر روزهای کاری مراجعه نموده شرطنامه بدست بياورند.

شرايط شامل ، قرارداد مشابه دريکی از۵ سال اخير به ارزش مبلغ 1000000 افغانی تکميل ګرديده باشد؛

آفر های سربسته بايد عنوانی ادرس فوق الذکر ساعت ۱۰ قبل ازظهر مورخ ۲۶ /۵/ ۱۳۹۲ تحويل داده شود. داوطلبی انترنتی مجازنيست وآفر های ناوقت رسيده رد خواهند شد. آفر ها درحضورداشت داوطلبان ويانماينده ګان شان ساعت ۱۰ قبل ازظهر مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۶ ګشوده ميشود. تمام آفر ها بايد همرا باتضمين آفر به مبلغ 73000 افغانی ، هفتادوسه هزار افغانی، شامل باشد.

افغانستان د نړيوالو رسنيو په هنداره کې

((د طالبانو مشران هم نه پوهېږي چې څه روان دي))

امريکايي، والسټريټ ژورنال ورځپاڼه په افغانستان کې د سولې په اړه په يوه مطلب کې ليکلي، ان پوهېدل هم ستونزمن دي چې طالبان به څه کوي. د سولې د خبرو لپاره سياسي دفتر پرانيستل، دا هيلې زياتې شوې، چې د هېواد جګړه به چې يوه لنډه پېړۍ اوږده شوې، د خبرو له لارې پای ته ورسېږي. خو دغه هيلې ډېر ژر وروسته له دې، چې افغان ولسمشر حامد کرزي سخت غبرګون وښود راوي شوې. کرزي د طالبانو له لوري د اسلامي امارت د بيرغ او جنډې لګولو پر وړاندې د اعتراض په توګه د سولې په خبرو کې د خپل حکومت د ګډون د نه ګډون خبره وکړه. د والسټريټ ژورنال په وينا، له هغه مهال راهيسې په دوحه کې د طالبانو قوماندان هم ورته خبره کړې او ويلي يې چې، که موږ غواړو سوله وکړو، نو د څه لپاره جګړه وکړو. برتانوي ټايمز ورځپاڼې بيا د افغانستان د بيارغونې په اړه په يوه مطلب کې ليکلي، امريکا د خپلې نړيوالې پراختيايي اداري ((يو اېس اېډ)) له لارې غوښتل د سړک جوړونې د هغې مهمې پروژې په عملي کولو سره د خلکو زړونه لاس ته راوړي چې؛ ګرديز له خوست سره نښلوي او د حقاني شبکې د قدرت ترمرکزه غځېږي. خو شپږ کاله وروسته چې د دغې پروژې لګښت درې چنده زيات شوی او ۲۳۰ ميليونه ډالرو ته رسېدلی، تراوسه يې بوا[illegible] څه باندې له درېيو يوه برخه بشپړه شوې ده. د ورځپاڼې په وينا، په افغانستان کې اداري فساد او د لوېديځ بې

هدفه هڅونه په پام سره د دغې پروژې په تطبيق کې خنډ او د تګښتونو زياتوالي له نا امنيو سره هم تړلي دي. د سړک جوړونې پر کارکوونکو د وسله والو له خوا حملې شوې؛ په څېنو مواردو کې سېمه يېزو جګړه مارانو ته پيسې ورکول شوې چې؛ دې ټولو کارونه لاخراب کړي دي. ټايمز ليکي، د افغانستان د فوايد عامې وزير نجيب اله اوزن د يو اېس اېډ پرهغې پرېکړې انتقاد کړی چې؛ د دغې پروژې قرارداد يې امريکايي کمپنيو ته ورکړی؛ خو هغوی يې کارونه نورو قرارداديانو ته ورکړي دي اوزن وايي، دوی له بانکي تضمين او بکونو سره راغلل او هغو کمپنيو ته يې کارونه ورکړل؛ چې ترټولو ارزانه وې

اسلام آباد په خوله پالي دي چې؛ دغه کار د کابل او واشنګټن له چارواکو سره په دې اړه چې، ايا د سولې په اړه درېدلې پروسه به بېرته راژوندۍ شي، که نه ګونګوسې نه لاره هواره کړې ده. ورځپاڼه ليکي، د طالبانو قوماندانانو چې په افغانستان کې د جګړې د موسم په تېمايي کې په جګړه اخته دي، په [illegible] دوی هم نه پوهېږي چې څه روان دي. د افغانستان په جنوب لوېديځ پکتيا ولايت کې د جګړې په ډګر کې د طالبانو د منځني سطحې قوماندان وايي؛ دوی نه پوهېږي چې، مشران يې څه کوي، څکه دوی په دې اړه نېږي اوازي اوري. د والسټريټ ژورنال په وينا، په لوګر ولايت کې د طالبانو يوه بل

له پاکستانه د اوربکو راوښتلو روان کال ...

موسم لا پای ته نه دی رسېدلی، خو په خبره يې افغان چارواکو د ډې توان لري، چې د وسله والو پر وړاندې مقاومت وکړي او د امنيتي مسوليتونو او ټاکنو له د امنيتي چمتوالي چارې په سم ډول پر مخ يوسي. د وسلو رغول د بي بي سي د يوې پوښتنې په ځواب کې جنرال عظيمي وويل، د ولسمشر کرزي د فرمان له مخې د افغان پوځ لپاره درنو وسلو پر رغولو کار روان دی، چې تر اوسه د يو شمېر روسي ټانکونو او توپونو په ګډون يوه اندازه وسلې رغول شوې دي. افغان ولسمشر څو مياشتې وړاندې دفاع وزارت ته امر کړی و، چې د اړتيا له مخې يو شمېر پخوانۍ وسلې ورغوي. نوموړي د دې کار لپاره يې ۶۰ ميليونه ډالر ځانګړي کړي وو جنرال عظيمي وويل، هندوستان له افغانستان سره د ستراتيژيک تړون په ترڅ کې د افغان ځواکونو په روزنه او سمبالښت کې خپلې همکارۍ روانې ساتي. نوموړي د يوې پوښتنې په ځواب کې وويل چې د افغان پوځ په ليکو کې د مېرمنو د ځينو لپاره د اسلنډاوو له برابرولو سره سره دوی په دې برخه کې له ستونزو سره مخامخ دي. جنرال عظيمي وويل، اوسمهال په افغان پوځ کې شاوخوا زر تنه مېرمنې دنده تر سره کوي، چې اړتيا په کتو کافي نه دي. دفاع وزارت دغه خرګندونې په داسې وخت کې کوي، چې تېره مياشت د امنيتي مسوليتونو د مرتبه چارې افغان ځواکونو ته وسپارل شوې او ټاکل شوي، چې راتلونکي کال ته د نړيوالو ځواکونو د جګړه ييز ماموريت په پای ته رسېدو د ټول هېواد د امنيت ساتلو چارې دغو ځواکونو ته وسپارل شي.

د ولايتونو له مخې د محصلانو د منلو د ونډې ...

چې په نرو وختونو کې هم له زياتو نګښتونو سره سره دغه شان لويه جرګو جوړولو شهمو ملي مسئلو دحل کولو لپاره کومه ګټه نه ده رسولي خو ځينو سناتورانو جوړول يې له امريکا سره دامنيتي تړون دلاسليک کولو په برخه کې د خلکو دنظر غوښتنې اود هېواد دروانو حالاتو څېړنې لپاره ردنه کړل. دغه راز په غونډه کې د افغاني پيسو دارزښت ډېټوالي اود هېواد د څېنو نورو مسئلو په باب اندېښنه خرګنده شوه او دملي اقتصاد کمېسيون موظف کړای شو چې دغه اندېښنې دي په دقيقه توګه وڅېړي اود نتيجې په باب دې راپوټ وړاندې کړي. او هم سناتور مولوی حبيب الرحمن دامر بالمعروف اونهي عن المنکر د يوې اداري د جوړولو په باب د ليکلي پېشنهاد د وړاندې کولو په ترڅ کې، په اسلامي سيستم د بانکونو دعياروالو په اړوند له څېنو رسنيو څخه وغوښتل چې درو ږې د مبارکې مياشتې په حرمت دې دسندرو له خپرولو څخه ډډه وکړي او پرځای دې ارزښتناک ديني مطالب خپاره کړي. دغه راز په غونډه کې د جوماتونو په خپنو موذنينو انتقاد وشو چې دروژه ماتي او سپيده داغ په وختونو کې دحج او اوقافو وزارت له خوا برا برشوي مهال وېش په پام کې نه نيسي او په نه ټاکلو وختونو اذان کوي او د حج او اوقافو له وزارت څخه وغوښتل شول چې په جوماتونو کې دې دبرابر شوي مهال وېش په تطبيق کې هراړخيزې هلې ځلې وکړي. دغونډې په پای کې د ملي شورا ددواړو مجلسونو د مختلط هيئت له خوا دانتخاباتي قوانينو د تصويب له ا مله هيله وشوه چې ډېر ژر دغه دواړه قوانين د جمهور رييس له خوا توشيح شي چې دربښتينو انتخاباتو وسايل چې د خلکو روا غوښتنه ده، برابر شي. په غونډه کې په څېنو وزيرانو په نيره بيا د کورنيو چارو په وزير نيوکه وشوه چې د ملي شورا په وړاندې همغه شان په بې نو پيري سره عمل کوي ان درسمي کتنو په وخت کې دخپل کار دفتر ته نه حاضرېږي ټينګار وشو چې په پارلماني چارو کې ددولت وزير اود جمهوري رياست مقام دی په دې باب څېړنې وکړي

د پوهنې وزارت د تخنيکي او مسلکي زده کړو د معينيت خبرتيا

د پوهنې وزارت د تخنيکي او مسلکي زده کړو معينيت په پام کې لري چې د پرمختيايي پروګرامونو په لړ کې د (Voucher) د زده کړې د برنامې له لارې يو شمېر هغه ښځينه او نارينه ځوانان چې د تخنيکي او مسلکي زده کړوله انستيتوتونو او مکتبونو څخه له دولسم او څوارلسم ټولګي څخه په روان کال کې فارغ شوي او يا د فراغت په درشل کې وي، د آزموينې له لارې په دغې برنامه کې تنظيم کړي. مينه وال کولای شي د روان کال د چنګاښ د مياشتې په ۲۹، ۳۰ او ۳۱ مه چې د ۲۰۱۳ ميلادي کال د جولای د مياشتې له ۲۰، ۲۱ او ۲۲ مې سره سمون خوري د نوم ليکنې لپاره او دغه راز د ۱۳۹۲ کال د زمري د مياشتې په ۷مه چې د ۲۰۱۳ ميلادي کال د جولای د مياشتې له ۲۹مې سره برابره ده د آزموينې د ترسره کولو په موخه د سهار په نهو بجو په دارالامان کې د اداري او مديريت انستيتوت (ايما) کتابخانې ته ورشي.

د اړيکې شمېره (077946299)

افغان اعلانات

ګڼونکي ډله

Dr : shamsulhaq Aryanfar, Head of Govt. Dailies

Editor –in-chief: Ahmad Zalmai (Shahbaz) 0700078578

Deputy: Shah Wali "Qarar"

د ورځپاڼو رئيس ډاکتر شمس الحق آريان فر ۰۷۹۹۳۲۵۸۵۰

رئيس او مسوول مدير احمد زلمی شهباز ۰۷۰۰۰۷۸۵۷۸ ۰۲۰۲۳۰۲۱۳۰

مرستيال شاه ولي قرار ۰۷۹۹۳۱۴۵۰۶ ۰۲۰۲۳۰۲۱۲۹

سرپرست مسوول سکرتر شېرمحمد نظري ۰۷۷۲۰۳۶۷۱۵

ډيزاين احمدشاه سخي ۰۷۹۹۵۶۶۲۸۵

• سيديوسف شريفي • محمد صادق قلندري • مير محمدي عزيزي • قسيم آبرون

د ورځپاڼې د وېش څانګه ۰۲۰۲۳۰۰۳۳۷ ۰۷۰۰۷۹۶۰۱۷۱

برېښناليک hewad1948@yahoo.com

چاپځای د ازادۍ مطبعه

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library